

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΣΕ
ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΓΕΝΝΑΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ ΑΡΕΤΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Δρ. ΚΑΜΠΙΑΝΑΡΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΠΑΤΡΑ 2007

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω την υπεύθυνη καθηγήτριά μου και επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος Λογοθεραπείας στο ΑΤΕΙ Πάτρας, Δρ. Μαρία Καμπανάρου, για τις πολύτιμες συμβουλές της και την καθοδήγηση που μου έδινε καθ' όλη τη διάρκεια διεξαγωγής της πτυχιακής μου εργασίας.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω την προϊσταμένη και καθηγήτρια Γλωσσολογίας του τμήματος Λογοθεραπείας του ΑΤΕΙ Πάτρας, Δρ Αρχόντω Τερζή, και τη Δρ. Αλεξάκη Χριστίνα για τη βοήθειά τους στην ολοκλήρωση της παρούσας έρευνας.

Τέλος, η ερευνητική αυτή μελέτη θα ήταν ανέφικτη χωρίς τη συμμετοχή των παιδιών που αξιολογήθηκαν αλλά και των γονέων τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδες

i.	Ευχαριστίες.....	2
ii.	Περιεχόμενα.....	3
iii.	Περίληψη.....	5
iv.	Πρόλογος.....	7
v.	Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	9
vi.	1.1: Γλωσσική και Επικοινωνιακή Ικανότητα.....	9
vii.	1.2: Επίπεδα οργάνωσης του γλωσσικού συστήματος.....	10
viii.	1.3: Ποσοστά εμφάνισης πολλαπλών κυήσεων στην Ελλάδα.....	11
ix.	1.4: Τι κινδύνους εγκυμονεί μια πολύδυμη κύηση;.....	12
x.	1.5: Μια σύντομη περιγραφή της μελέτης.....	13
xi.	1.6: Οι στόχοι της παρούσας ερευνητικής μελέτης.....	15
xii.	1.7: Η σημαντικότητα της έρευνας.....	16
xiii.	Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	17
xiv.	2.1: Ικανότητες Λόγου και Ομιλίας παιδιών ηλικίας 2-3 ετών	17
xv.	2.2: Η έρευνα των Charman & Miller (1981) για το MLU παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών.....	19
xvi.	2.3: Dodd, McMahon & Stassi (1998).....	20
xvii.	2.4: Η έρευνα των Groom & Reilly (2005) για τις ικανότητες λόγου και ομιλίας τρίδυμων παιδιών σχολικής ηλικίας.....	21
xviii.	2.5: Watt, Wetherby & Shumway (2006).....	22
xix.	Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία Έρευνας.....	23
xx.	3.1 Κριτήρια Επιλογής του Δείγματος.....	23
xxi.	3.2 Κριτήρια Αποκλεισμού του Δείγματος.....	23
xxii.	3.3 Το Δείγμα της παρούσας έρευνας.....	24
xxiii.	3.4 Διαδικασία της έρευνας.....	26
xxiv.	Κεφάλαιο 4: Στατιστική Ανάλυση των Αποτελεσμάτων.....	37
xxv.	Κεφάλαιο 5: Συζήτηση.....	52

xxvi.	Παράρτημα.....	54
xxvii.	Παράρτημα 1: Οι Φθόγγοι της Νέας Ελληνικής.....	55
xxviii.	Παράρτημα 2: Κωδικοί Διαδικασιών Απλοποίησης.....	58
xxix.	Παράρτημα 3: Απαντήσεις από τη Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης.....	60
xxx.	Παράρτημα 4: Απαντήσεις από την Αξιολόγηση Κατανόησης και Παραγωγής Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων.....	67
xxxi.	Βιβλιογραφία.....	78

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Προηγούμενες μελέτες ξένων ερευνητών έχουν δείξει ότι παιδιά πολλαπλής γέννας παρουσιάζουν πρώιμες δυσκολίες ομιλίας και γλώσσας (Dodd, McMahon & Stassi, 1998) αλλά και πως όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου ενός παιδιού, τόσο χαμηλότερο είναι και το συνολικό γλωσσικό του αποτέλεσμα (Groom & Reilly, 2005). Επίσης, έχει βρεθεί μετά από έρευνα πως υπάρχει σημαντική σχέση μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας και του Μέσου Μήκους Εκφωνήματος (MLU) για παιδιά ηλικίας 18 μηνών έως 5 ετών (Charman & Miller, 1981). Εντούτοις, μέχρι σήμερα, δεν έχει υπάρξει καμιά παρόμοια έρευνα στο χώρο της Λογοθεραπείας για τα ελληνικά δεδομένα. Σε αυτή, λοιπόν, τη μελέτη μία ομάδα τριδύμων ηλικίας δύο ετών και οκτώ μηνών αξιολογήθηκε ως προς τις ικανότητες ομιλίας και γλώσσας και τα δεδομένα συγκρίθηκαν μεταξύ των παιδιών της τρίδυμης αυτής γέννας αλλά και με στοιχεία άλλων ερευνών με παιδιά μονής γέννας. Τα σημαντικότερα συμπεράσματα επιβεβαίωσαν τη σχέση μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας των παιδιών και του Μέσου Μήκους Εκφωνήματος (MLU) αλλά και το γεγονός ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των πρόωρων παραγόντων κινδύνου (προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών) τόσο χαμηλότερα είναι τα συνολικά γλωσσικά αποτελέσματα που παρουσιάζουν τα παιδιά. Έδειξαν, επίσης, ότι η σειρά επίδοσης στις γλωσσικές αξιολογήσεις των παιδιών δεν μπορεί να προβλεφθεί λαμβάνοντας υπόψη τη σειρά γέννησης των εμβρύων σε μια πολλαπλή γέννα. Επιπλέον, παρατηρήθηκε μέσα από τα στοιχεία και τα αποτελέσματα της μελέτης μία σύνδεση μεταξύ της κινητικής και της γλωσσικής ανάπτυξης στα παιδιά πολλαπλής γέννας. Η παρούσα ερευνητική μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά μιας πολλαπλής γέννας έχουν την δυνατότητα –αν όχι όλα τα παιδιά, κάποια από αυτά– να είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας. Μπορεί να μην παρουσιάζουν, όμως, την ίδια γλωσσική

εξέλιξη. Κάποιο μπορεί να είναι πιο μπροστά από τα άλλα παιδιά της ίδιας γέννας ή πιο πίσω όσον αφορά τη γλωσσική και την επικοινωνιακή του ικανότητα. Τέλος, μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, δε μπορεί κανείς να πει ότι το παιδί με τα καλύτερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί πρώτο (έστω και για λίγα μόνο λεπτά σε σχέση με τα υπόλοιπα έμβρυα της ίδιας γέννας) ή ότι το παιδί με τα χειρότερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί τελευταίο.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ιδιαίτερη ικανότητα του ανθρώπου να παράγει έναρθρο λόγο αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την επικοινωνία του με άλλα άτομα, καθώς και την ανάπτυξη και εξέλιξή του σε σύγκριση με τα υπόλοιπα είδη του ζωικού βασιλείου (Πήτα, 1998).

Ο άνθρωπος για να επικοινωνήσει χρειάζεται ομιλία και λόγο. Ομιλία για να εκφράζει προφορικά αυτά που σκέφτεται ή αισθάνεται και λόγο για να αντιλαμβάνεται και να κατανοεί τους γύρω του και ό,τι συμβαίνει στο περιβάλλον το οποίο ζει. Η ομιλία είναι μόνο προφορική ενώ ο λόγος μπορεί να είναι είτε προφορικός είτε γραπτός. Ο προφορικός λόγος ως εκφραστική και αντιληπτική διαδικασία καθώς και ο γραπτός λόγος ως γραφή και ανάγνωση, θεωρούνται οι κατ' εξοχήν ικανότητες του επικοινωνούντος ανθρώπου, δεξιότητες που του επιτρέπουν την αλληλεπίδραση, συνύπαρξη και προσαρμογή τόσο με το φυσικό περιβάλλον γύρω του όσο και με τους ομοίους του (Πήτα, 1998).

Ο λόγος, δηλαδή ο μηχανισμός παραγωγής και πρόσληψης μηνυμάτων που διαθέτει ο άνθρωπος, είναι γνωστός με τον όρο «γλωσσική ικανότητα», ενώ η ομιλία, η εφαρμογή δηλαδή της γλωσσικής ικανότητας αναφέρεται στη βιβλιογραφία ως «επικοινωνιακή ικανότητα» ή «γλωσσική εφαρμογή» (Μπαμπινιώτης, 2002).

Με τον όρο «γλωσσική ανάπτυξη» αναφερόμαστε μόνο στη γνώση του γλωσσικού συστήματος, δηλαδή στη γλωσσική ικανότητα, και όχι στη χρήση του συστήματος αυτού σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας, δηλαδή στην επικοινωνιακή ικανότητα (Κατή, 2000).

Η εργασία αυτή πραγματεύεται το θέμα της γλωσσικής και της επικοινωνιακής ικανότητας μιας ομάδας τριδύμων. Σκοπός της έρευνας είναι ο προσδιορισμός της κατανόησης και της έκφρασης παιδιών πολλαπλής γέννας προσχολικής ηλικίας.

Οι στόχοι αυτής της ερευνητικής μελέτης είναι οι εξής:

1. Αξιολόγηση των φωνολογικών διαδικασιών και των φωνημάτων που χρησιμοποιούν τα παιδιά κατά την παραγωγή ομιλίας και σύγκριση αυτών, με τις διαδικασίες απλοποίησης και τα φωνήματα που πρέπει να χρησιμοποιεί και να έχει κατακτήσει ένα παιδί αυτής της ηλικίας σύμφωνα με τη «Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης» της Ομάδας Έρευνας του Πανελλήνιου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995).
2. Αξιολόγηση της κατανόησης και της παραγωγής τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων σύμφωνα με την έρευνα «Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική» των Ξυπολιάς & Χριστόπουλος (2004).
3. Προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία στο μονολεκτικό επίπεδο (Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT, Dunn & Dunn, 1981).
4. Προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία στο σύνθετο λόγο (Reynell Developmental Language Scales: RDLS, Huntley & Reynell, 1985).
5. Προσδιορισμός του Μέσου Μήκους Εκφωνήματος (MME-MLU) των παιδιών και σύγκριση με το MLU της αντίστοιχης ηλικίας σύμφωνα με την έρευνα των Chapman και Miller (1981).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κεφάλαιο αυτό στοχεύει στην προσέγγιση τόσο της γλωσσικής όσο και της επικοινωνιακής ικανότητας στην παιδική ηλικία. Παρουσιάζει έναν ορισμό για το τι είναι «γλωσσική ικανότητα» και τι «επικοινωνιακή ικανότητα», αναφέρει τα επίπεδα οργάνωσης του γλωσσικού συστήματος και παραθέτει προσεγγιστικά τα ποσοστά εμφάνισης πολλαπλών κυήσεων στην Ελλάδα καθώς και τους κινδύνους που εγκυμονεί μια τέτοια κύηση.

1.1 Γλωσσική και Επικοινωνιακή Ικανότητα

Η γλώσσα αποτελεί το συνεκτικό κρίκο ανάμεσα στους ανθρώπους, τη ζωή και τις εμπειρίες τους προσφέροντας αφενός δυνατότητα πρόσβασης και επικοινωνίας με την κοινωνία των άλλων και επιτρέποντας αφετέρου την ανταλλαγή και κατανόηση των σκέψεων, αναγκών και επιθυμιών μεταξύ των ανθρώπων (Πήτα, 1998).

Ο λόγος, υπό τη μορφή λέξεων/φράσεων, φτάνει από τον εγκέφαλο του πομπού-ομιλητή ως κωδικοποιημένο μήνυμα στον εγκέφαλο του δέκτη-ακροατή ο οποίος κατανοεί και αποκωδικοποιεί τη σημασία και τον επικοινωνιακό στόχο του μηνύματος. Η ανθρώπινη επικοινωνία, επομένως, περιλαμβάνει πολλά λειτουργικά στάδια και διαδικασίες, από τη σύλληψη, κωδικοποίηση, λεκτική ή/και μη λεκτική έκφραση μιας ιδέας έως τη μεταφορά, αποκωδικοποίηση και κατανόηση. Ενώ πρόκειται για απλά, φυσικά, φυσιολογικά και αυτονόητα φαινόμενα, η περιγραφή και ερμηνεία του μηχανισμού και της λειτουργίας τους αποδεικνύονται ιδιαίτερα περίπλοκες (Κατή, 2000).

Η μελέτη τόσο της γλωσσικής όσο και της επικοινωνιακής ανάπτυξης βασίζεται σε διάφορες ερευνητικές μεθόδους. Η πιο συνηθισμένη μέθοδος είναι η φυσική παρατήρηση της ομιλίας των παιδιών και αποτελεί κληρονομιά των

μεθόδων της εξελικτικής ψυχολογίας. Χρησιμοποιούνται επίσης πειράματα κατανόησης και παραγωγής ομιλίας (Κατή, 2000).

Η διάκριση που καθιέρωσε ο Chomsky το 1965 (Κατή, 2000) ανάμεσα στην ψυχολογική γνώση της γλώσσας και στη χρήση της γλώσσας σε πραγματικές συνθήκες ομιλίας, θεωρείται ότι έχει μεγάλη μεθοδολογική και θεωρητική σημασία. Η πραγματική ομιλία μπορεί να στηρίζεται σε εσωτερικές γνώσεις (για τη γλώσσα ή/και την επικοινωνία), σε γενικές γνώσεις (για τον κόσμο), ή μπορεί να είναι αποτέλεσμα τυχαίων περιστάσεων και ψυχολογικών καταστάσεων (όπως η κούραση ή οι περιορισμοί της μνήμης κ.λ.π.). Η ιδεώδης εσωτερική γνώση του ομιλούντος ατόμου για τη γλώσσα του ονομάστηκε **γλωσσική ικανότητα** (competence), ενώ το αποτέλεσμα της χρήσης αυτής της γνώσης σε πραγματικές περιστάσεις όπου μεσολαβούν διάφοροι ψυχολογικοί παράγοντες ονομάστηκε **γλωσσική επιτέλεση ή πλήρωση** (performance) (Κατή, 2000).

Η ικανότητα χρήσης της γλώσσας στην πραγματική επικοινωνία αποκαλείται **επικοινωνιακή ικανότητα** –όρος που καθιερώθηκε από τον Hymes το 1972– σε αντίθεση με τη **γλωσσική ικανότητα** που αφορά μόνο τη γνώση της ίδιας της γλώσσας (Κατή, 2000).

1.2 Επίπεδα οργάνωσης του γλωσσικού συστήματος

Η οργάνωση του γλωσσικού συστήματος θεωρείται ότι επιτελείται σε τρία τουλάχιστον διαφορετικά επίπεδα: ένα επίπεδο **φωνολογικό** όπου οργανώνονται οι ίδιοι οι ήχοι για γλωσσική χρήση, ένα επίπεδο **σημασιολογικό** όπου οργανώνονται οι έννοιες για γλωσσική χρήση και, τέλος, ένα κυρίως **γραμματικό** επίπεδο που συνδέει τα δύο προηγούμενα. Στην τελευταία περίπτωση, εμπεριέχονται ο **συντακτικός** και ο **μορφολογικός** τομέας της γλώσσας, που αναφέρονται αντίστοιχα στον τρόπο που συνδυάζονται οι λέξεις

για να σχηματίσουν προτάσεις καθώς και οι γραμματικές μονάδες που είναι μικρότερες από τη λέξη για να σχηματιστούν λέξεις (Κατή, 2000).

Στο φωνολογικό επίπεδο, οργανώνεται η τεράστια ποικιλία ήχων σε λίγες μόνο κατηγορίες ήχων που κάθε συγκεκριμένη γλώσσα χρησιμοποιεί για να σημάνει έννοιες. Το αποτέλεσμα είναι ένας μικρός αριθμός φωνολογικών μονάδων –τα λεγόμενα φωνήματα– που συνδυάζονται με βάση φωνολογικούς κανόνες. Στο σημασιολογικό επίπεδο, οργανώνεται η τεράστια ποικιλία εννοιών, με αποτέλεσμα μονάδες στο επίπεδο της λέξης αλλά και της πρότασης που και πάλι συνδυάζονται με ορισμένους μόνο τρόπους. Τέλος, το επίπεδο της σύνταξης και της μορφολογίας αφορά τους συνδυασμούς των γραμματικών μονάδων της πρότασης και της λέξης. Οι συντακτικές κατηγορίες, όπως το Ρήμα, αντιστοιχούν συνήθως σε ό,τι καθημερινά αποκαλούμε μέρη του λόγου. Οι μορφολογικές κατηγορίες, όπως ο Χρόνος των ρημάτων, δηλώνονται σε επιμέρους συνθετικά της λέξης όπως οι γραμματικές καταλήξεις (Κατή, 2000).

1.3 Ποσοστά εμφάνισης πολλαπλών κυήσεων στην Ελλάδα

Ας αναφερθούμε, όμως, τώρα και στο θέμα των υπογόνιμων ζευγαριών το οποίο απασχολεί 200.000 περίπου ζευγάρια στη χώρα μας (Νασόπουλος, Ρούτση & Χαραλαμπίδης, 2002). Το πρόβλημα τεκνοποίησης που αντιμετωπίζουν αυτά τα ζευγάρια τους οδηγεί στην υποβοήθηση της ανθρώπινης αναπαραγωγής. Το ήμισυ σχεδόν των δίδυμων παιδιών οφείλουν την ύπαρξή τους στην τεχνητή γονιμοποίηση, ενώ στην περίπτωση των τριδύμων, τέσσερις στις πέντε εγκυμοσύνες είναι απόρροια κάποιας μεθόδου τεχνητής αναπαραγωγής (Κατσούλης, 2006).

Στα μεγαλύτερα κέντρα της χώρας μας γίνονται ετησίως περίπου 5.900 εξωσωματικές που οδηγούν σε 1.720 κυήσεις (Τσουλέα, 2004). Από αυτές, το 44,8% είναι δίδυμες και το 4,1% τριδύμες (Τσουλέα, 2004). Από το 1985 μέχρι το 2005 αυξήθηκαν κατά 60% οι δίδυμες κυήσεις και κατά 650% οι τριδύμες

κυήσεις (Καρακατσάνη, 2006). Οι πολύδυμες εγκυμοσύνες (τρία ή/και περισσότερα έμβρυα) είναι κατά 15-20 φορές πιο συχνές στην εξωσωματική γονιμοποίηση (Νασόπουλος κ.α., 2002).

Η χώρα μας έχει το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό διδύμων κυήσεων στην Ευρώπη, πίσω από την Ουκρανία, την Ισλανδία και τη Νορβηγία, ενώ και αυτό των τριδύμων είναι από τα υψηλότερα (Τσουλέα, 2004). Αιτία αυτού του φαινομένου είναι το γεγονός ότι συνήθως μεταφέρονται τρία, τέσσερα ή/και περισσότερα έμβρυα σε κάθε προσπάθεια (Τσουλέα 2004).

1.4 Τι κινδύνους εγκυμονεί μια πολύδυμη κύηση;

Οι πολύδυμες κυήσεις έχουν ως αποτέλεσμα να γεννιούνται περισσότερα πρόωρα νεογνά μικρού σωματικού βάρους, τα οποία αντιμετωπίζουν αυξημένους κινδύνους, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό υποφέρουν από νευρολογικά προβλήματα (Καρακατσάνη, 2006). Περισσότερα από τα μισά δίδυμα έρχονται στον κόσμο πρόωρα, ενώ στις περιπτώσεις των τριδύμων, τα αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται στο 98% (Κατσούλης, 2006). Εξαιρετικά χαμηλό είναι το βάρος των νεογέννητων, ενώ η μέση κατάσταση της υγείας τους χαρακτηρίζεται επιεικώς «άσχημη» (Κατσούλης, 2006).

Τα πρόωρα βρέφη παρουσιάζουν συχνότερα βλάβες στην πνευματική τους υγεία, συνοδεύονται από ισόβιες παραλυσίες και αναπηρίες ή σοβαρές διαταραχές της ακοής και της όρασης (Κατσούλης, 2006). Όμως, οι πολύδυμες κυήσεις είναι επικίνδυνες και για τις μητέρες, καθώς αυξημένη είναι η πιθανότητα να αναπτύξουν μια σειρά οργανικών διαταραχών, όπως διαβήτη, υπέρταση αλλά και να επιβαρύνουν την ψυχική ή σωματική τους υγεία (Κατσούλης, 2006). Τα πρόωρα και τα χαμηλού βάρους γέννησης παιδιά έχουν υψηλότερο κίνδυνο εμφάνισης διαφόρων δυσκολιών, κυρίως στον τομέα της ομιλίας, της γλώσσας και των ικανοτήτων για παιχνίδι (που αντικατοπτρίζουν νοητική ανάπτυξη) (Βάρβογλη, 2003). Τα παιδιά που γεννιούνται λιγότερο από

2.500 γραμμάρια πρέπει να παρακολουθούνται συχνά από ειδικούς (Βάρβογλη, 2003).

Στην πραγματικότητα, η πολύδυμη κύηση θεωρείται πλέον παγκοσμίως επιπλοκή της εξωσωματικής γονιμοποίησης και γίνονται προσπάθειες για να μειωθεί ή ακόμα και να εξαλειφθεί το ποσοστό της με τη θέσπιση νόμων που απαγορεύουν τη μεταφορά περισσότερων των δύο εμβρύων (Τσουλέα, 2004).

1.5 Μια σύντομη περιγραφή της μελέτης

Για την πραγματοποίηση αυτής της μελέτης θα ληφθούν τρία δείγματα ομιλίας από τα παιδιά (ένα ομαδικό και δύο ατομικά). Η ανάλυση των δειγμάτων αυτών θα γίνει μέσω του προγράμματος CLAN και θα μετρηθεί το MLU των παιδιών. Θα αξιολογηθούν επίσης, μέσω επίσημων και ανεπίσημων τεστ, οι φωνολογικές διαδικασίες των παιδιών, η κατανόηση και παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, καθώς και ο προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και θα γίνει σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία.

Πιο αναλυτικά, μέσα από τα δείγματα ομιλίας θα αξιολογηθεί το Μέσο Μήκος Εκφωνήματος (MME) ή Mean Length of Utterance (MLU) στα αγγλικά. Τη χρήση του λεγόμενου MLU ως αναπτυξιακό δείκτη, τη συστηματοποίησε ο Brown το 1973 (Κατή, 2000). Το μήκος αυτό υπολογιζόταν συνήθως με βάση τον αριθμό των μορφημάτων, αν και σε μορφολογικά περίπλοκες γλώσσες όπως η ελληνική θεωρήθηκε πιο ρεαλιστική η μέτρηση με βάση τον αριθμό των λέξεων (Κατή, 2000). Ο δείκτης λοιπόν αυτός, υπολογίζει το μέσο αριθμό λέξεων που χρησιμοποιεί κάποιος σε κάθε έκφρασή του.

Το πρόγραμμα CLAN με τη βοήθεια του οποίου θα μετρηθούν τα MLU των παιδιών, είναι ένα πρόγραμμα που βοηθά στην ανάλυση αυτοματοποιημένης γλώσσας. Το πρόγραμμα αυτό έχει ως σκοπό την ανάλυση δεδομένων που μεταγράφονται με το Σύστημα Ανταλλαγής Γλωσσικών

Δεδομένων Παιδιών (Child Language Data Exchange System-CHILDES). Το CLAN επιτρέπει την εκτέλεση ενός μεγάλου αριθμού αυτόματων αναλύσεων ενός καταγεγραμμένου δείγματος ομιλίας. Οι αναλύσεις περιλαμβάνουν υπολογισμό συχνότητας, αναζητήσεις λέξης, υπολογισμό του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU), μορφοσυντακτική ανάλυση, κ.α..

Επίσης, θα πραγματοποιηθούν τα παρακάτω επίσημα και ανεπίσημα τεστ με στόχο τη διεξαγωγή περισσότερων δεδομένων που θα συγκριθούν με δεδομένα ομιλητών που έχουν οριστεί μέσα από έρευνες ως “φυσιολογικοί” ομιλητές ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστο το τελικό συμπέρασμα για το κατά πόσο άτομα πολλαπλής γέννας μπορεί να είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας μας:

- 1. Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης (Ομάδα Έρευνας Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών, 1995).** Το τεστ αυτό αποτελείται από 59 απλές εικόνες τις οποίες το παιδί κατονομάζει και από δύο σύνθετες εικόνες τις οποίες περιγράφει το παιδί. Ο εξεταστής καταγράφει φωνητικά τις λέξεις που παράγει το παιδί κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του τεστ και στη συνέχεια αξιολογεί το αν τα φωνήματα που χρησιμοποιεί το παιδί αντιστοιχούν στη χρονολογική του ηλικία συγκρίνοντας τα δεδομένα του με τα στοιχεία της Ομάδας Έρευνας του Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών (1995).
- 2. Ανεπίσημο Τεστ Κατανόησης και Παραγωγής Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων (Ευπολιάς & Χριστόπουλος, 2004).** Το τεστ αυτό («Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική») αποτελείται από τρία λεπτομερή ερωτηματολόγια και μια σειρά σύνθετων εικόνων στις οποίες απεικονίζονται τοπικά επιρρήματα και προθέσεις. Στο πρώτο μέρος του τεστ ο εξεταστής αξιολογεί την κατανόηση των εννοιών αυτών από το παιδί και στο δεύτερο μέρος αξιολογεί την παραγωγή του παιδιού ως προς τη χρήση των εννοιών αυτών και τη συντακτική τους δομή στον προφορικό λόγο.

- 3. *Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT (Dunn & Dunn, 1981).*** Το τεστ αυτό περιέχει 150 καρτέλες με τέσσερις φωτογραφίες η καθεμιά. Κάθε φωτογραφία αντιπροσωπεύει ένα ουσιαστικό ή ένα ρήμα. Ο εξεταστής δείχνει μία-μία τις καρτέλες στο παιδί και του ζητάει να δείξει την εικόνα εκείνη που αντιστοιχεί στη λέξη που παράγει ο εξεταστής. Όταν ολοκληρωθεί η αξιολόγηση, ο εξεταστής προσδιορίζει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο μονολεκτικό επίπεδο σύμφωνα με την απόδοση που είχε και τη συγκρίνει με τη χρονολογική ηλικία του παιδιού σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Dunn & Dunn το 1981.
- 4. *Reynell Developmental Language Scales: RDLS (Huntley & Reynell, 1985).*** Το τεστ αυτό περιέχει αντικείμενα πάνω στα οποία ο εξεταστής δίνει οδηγίες στο παιδί για το πώς να τοποθετηθούν, του ζητάει να επιλέξει κάποια που κατονομάζει και επίσης να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονται με αυτά. Στο τέλος ο εξεταστής προσδιορίζει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο σύνθετο λόγο και τη συγκρίνει με τη χρονολογική του ηλικία σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Huntley & Reynell (1985).

1.6 Οι Στόχοι της παρούσας ερευνητικής μελέτης

Οι στόχοι αυτής της ερευνητικής μελέτης είναι οι εξής:

- i.** Αξιολόγηση των φωνολογικών διαδικασιών και των φωνημάτων που χρησιμοποιούν τα παιδιά κατά την ομιλία τους και σύγκριση αυτών, με τις διαδικασίες απλοποίησης και τα φωνήματα που πρέπει να χρησιμοποιεί και να έχει κατακτήσει ένα παιδί αυτής της ηλικίας σύμφωνα με τη «Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης» της Ομάδας Έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995).

- ii. Αξιολόγηση της κατανόησης και της παραγωγής τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων σύμφωνα με την έρευνα «Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική» των Ξυπολιάς & Χριστόπουλος (2004).
- iii. Προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία στο μονολεκτικό επίπεδο (Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT, Dunn & Dunn, 1981).
- iv. Προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών και σύγκρισή του με τη χρονολογική τους ηλικία στο σύνθετο λόγο (Reynell Developmental Language Scales: RDLs, Huntley & Reynell, 1985).
- v. Προσδιορισμός του Μέσου Μήκους Εκφωνήματος (MLU) των παιδιών και σύγκριση με το «φυσιολογικό» MLU της αντίστοιχης ηλικίας σύμφωνα με την έρευνα των Chapman & Miller (1981).

1.7 Η σημαντικότητα της έρευνας

Η παρούσα ερευνητική μελέτη είναι σημαντική γιατί είναι η πρώτη φορά που στο χώρο της Λογοθεραπείας θα μελετηθεί η γλωσσική και η επικοινωνιακή ικανότητα σε παιδιά πολλαπλής γέννας και θα συγκριθούν τα δεδομένα αυτά με τα αποτελέσματα “φυσιολογικών” ομιλητών μονής γέννας άλλων ερευνών. Μέσα από αυτή τη μελέτη, θα προσδιοριστεί κατά προσέγγιση το κατά πόσο τα παιδιά μιας πολλαπλής γέννας είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας μας.

Η μελέτη αυτή θα παρέχει δεδομένα για μελλοντική έρευνα πάνω στο δείγμα που θα χρησιμοποιηθεί. Η μελλοντική έρευνα μπορεί να αξιολογήσει τη βασική εκπαίδευση (γραφή και ανάγνωση) των συμμετεχόντων παιδιών. Η σύγκριση μεταξύ των δύο ερευνών θα δώσει στοιχεία για το κατά πόσο υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των προγλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους ζωής τους και των ικανοτήτων τους στη βασική εκπαίδευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό παραθέτονται οι ικανότητες λόγου και ομιλίας παιδιών ηλικίας 2 έως 3 ετών. Αναφέρονται επίσης, τα αποτελέσματα διαφόρων ερευνών που αφορούν τη γλωσσική και την επικοινωνιακή ικανότητα παιδιών πολλαπλής γέννας.

2.1 Ικανότητες Λόγου και Ομιλίας παιδιών ηλικίας 2-3 ετών

Τα χαρακτηριστικά λόγου και ομιλίας παιδιών ηλικίας 2-3 ετών όπως τα παρουσιάζουν οι McAfee J. και Shipley K. (1998) αναφέρονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα.

Ηλικία Παιδιού: 2-3 ετών
<i>Ικανότητες Λόγου και ομιλίας</i>
<ul style="list-style-type: none">Û Η ομιλία είναι κατά 50-75% καταληπτή.Û Κατανοεί τις έννοιες “ένα” και “όλα”.Û Εκφράζει με λόγια τις ανάγκες του για τουαλέτα (πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά το συμβάν).Û Ζητά αντικείμενα με το όνομά τους.Û Δείχνει μια εικόνα σε ένα βιβλίο όταν αυτή κατονομάζεται.Û Προσδιορίζει διάφορα μέρη του σώματος.Û Ακολουθεί απλές εντολές και απαντάει σε απλές ερωτήσεις.Û Χαίρεται να ακούει ιστορίες και τραγούδια.Û Κάνει ερωτήσεις 1-2 λέξεων.Û Χρησιμοποιεί φράσεις 3-4 λέξεων.Û Χρησιμοποιεί κάποιες προθέσεις, άρθρα, παρουσιάζει ρηματικούς τύπους

διαρκείας αναφερόμενους στο παρόν, ομαλούς πληθυντικούς αριθμούς, συνηρημένες λέξεις και ανώμαλες μορφές αορίστου.

- Û Χρησιμοποιεί λέξεις που αναφέρονται σε γενικές κατηγορίες (π.χ. «ζώα»).
- Û Συνεχίζει τη χρήση της ηχολαλίας όταν συναντά δυσκολίες στην ομιλία.
- Û Έχει νοητικό λεξιλόγιο 500-900 ή περισσότερων λέξεων.
- Û Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 50-250 ή περισσότερων λέξεων (ταχεία ανάπτυξη κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου).
- Û Παρουσιάζει πολλαπλά γραμματικά λάθη.
- Û Καταλαβαίνει πολλά πράγματα που λέγονται σε αυτόν ή αυτήν.
- Û Συχνά παρουσιάζει επαναλήψεις – ειδικά στο ξεκίνημα, το “εγώ” και τις πρώτες συλλαβές.
- Û Μιλάει με δυνατή φωνή.
- Û Αυξάνει το εύρος του ύψους.
- Û Χρησιμοποιεί σωστά τα φωνήεντα.
- Û Συνήθως χρησιμοποιεί αρχικά σύμφωνα (αν και μερικά δεν είναι σωστά αρθρωμένα).
- Û Συχνά παραλείπει τα σύμφωνα σε μεσαία θέση.
- Û Συχνά παραλείπει ή αντικαθιστά τα τελικά σύμφωνα.
- Û Χρησιμοποιεί κατά προσέγγιση 27 φωνήματα.
- Û Χρησιμοποιεί το βοηθητικό “είμαι”.
- Û Χρησιμοποιεί τον αόριστο ομαλών ρημάτων, κτητικά (π.χ. «μου»), αντωνυμίες και προστακτικές.

2.2 Η έρευνα των Chapman & Miller (1981) για το MLU παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών

Σκοπός της έρευνας ήταν η σχέση μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας του παιδιού και του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU). Η σχέση αυτή μελετήθηκε σε ένα δείγμα 123 παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών, συζητώντας με τις μητέρες τους κατά τη διάρκεια ελεύθερου παιχνιδιού. Όλες οι συνομιλίες καταγράφηκαν με τυποποιημένη μορφή από τις πρωτότυπες κασέτες μαγνητοσκόπησης και ηχογράφησης. Τα υποκείμενα ομαδοποιήθηκαν αρχικά σε τρίμηνα ηλικιακά διαστήματα και η μέση ηλικία ορίστηκε σαν η ηλικία κάθε ομάδας. Μια εξίσωση γραμμικής μορφής δημιουργήθηκε για την πρόβλεψη στοιχείων MLU, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία του παιδιού σε μήνες:

$$MLU = - 0.548 + 0.103 (AGE).$$

Τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, επιβεβαίωσαν την πρόβλεψη ενός υψηλού, σημαντικού συσχετισμού μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας και του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU) για παιδιά ηλικίας από 18 μηνών έως 5 ετών.

Ηλικία ± 1 μήνα (έτη-μήνες)	MLU	SD	MLU ± 1SD
1-6	1.31	0.325	0.99-1.64
1-9	1.62	0.386	1.23-2.01
2-0	1.92	0.448	1.47-2.37
2-3	2.23	0.510	1.72-2.74
2-6	2.54	0.571	1.97-3.11
2,9	2.85	0.633	2.22-3.48
3-0	3.16	0.694	2.47-3.85
3-3	3.47	0.756	2.71-4.23
3-6	3.78	0.817	2.96-4.60

3-9	4.09	0.879	3.21-4.97
4-0	4.40	0.940	3.46-5.34
4-3	4.71	1.002	3.71-5.71
4-6	5.02	1.064	3.96-6.08
4-9	5.32	1.125	4.20-6.45
5-0	5.63	1.187	4.44-6.82

2.3 Dodd, McMahon & Stassi (1998)

Σε αυτή τη μελέτη, 20 παιδιά πολλαπλής γέννας των οποίων οι πρώιμες δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας είχαν προηγουμένως τεκμηριωθεί, συγκρίθηκαν με κανονικά στοιχεία και με 20 άτομα μονής γέννας της ομάδα ελέγχου. Όλα τα παιδιά αξιολογήθηκαν στη φωνολογική επεξεργασία και στη βασική εκπαίδευση (δηλαδή στην ανάγνωση και στη γραφή).

Κάθε παιδί συμμετείχε σε μία συνεδρία μίας ή δύο ωρών σε ένα ήσυχο δωμάτιο του σχολείου του, του σπιτιού του ή της κλινικής λογοθεραπείας του κατά τη διάρκεια της οποίας μετρήθηκαν οι γενικές ικανότητες ομιλίας και γλώσσας, οι μη λεκτικές δεξιότητες συλλογισμού, η βασική εκπαίδευση και οι δεξιότητες φωνολογικής επεξεργασίας.

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα έδειξαν ότι τα παιδιά πολλαπλής γέννας εκπλήρωσαν με μεγαλύτερη δυσκολία μερικούς στόχους της φωνολογικής επεξεργασίας σε σχέση με τα άτομα μονής γέννας της ομάδας ελέγχου. Επιπλέον, οι πρώιμες φωνολογικές δεξιότητες των παιδιών πολλαπλής γέννας (δηλαδή, ο αριθμός ακατάλληλων φωνολογικών διαδικασιών που χρησιμοποιούνται) συσχετίστηκαν με την κακή απόδοση στην οπτική αναγνώριση ομοιοκαταληξίας, την επανάληψη λέξης, και τις δραστηριότητες φωνημικής ανίχνευσης πέντε χρόνια αργότερα. Δεν υπήρξε καμία σημαντική σχέση μεταξύ των πρόωρων βιολογικών παραγόντων (βάρος γέννησης και περίοδος κύησης) και της απόδοσης στη φωνολογική επεξεργασία και βασική

εκπαίδευση. Αυτά τα αποτελέσματα υποστηρίζουν την υπόθεση ότι οι πρώιμες δυσκολίες ομιλίας και γλώσσας των παιδιών πολλαπλής γέννας δεν είναι μόνο μια προσωρινή φάση ανάπτυξης, αλλά μια πραγματική διαταραχή, με συνέπειες για την μετέπειτα ακαδημαϊκή επίδοση του παιδιού.

2.4 Η έρευνα των Groom & Reilly (2005) για τις ικανότητες λόγου και ομιλίας τρίδυμων παιδιών σχολικής ηλικίας

Αυτή η μελέτη περιγράφει τις γλωσσικές ικανότητες ενός εθελοντικού δείγματος (τοποθετήθηκαν διαφημίσεις στο ενημερωτικό δελτίο της Αυστραλιακής Ένωσης Πολλαπλών Γεννών-AMBA) πέντε ομάδων τριδύμων ηλικίας 6.0-9.11 ετών και προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου και των μετέπειτα γλωσσικών αποτελεσμάτων. Η γλωσσική απόδοση των συμμετεχόντων ποικίλει. Εννέα σημείωσαν πάνω από το μέσο όρο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα στο CELF-3 ενώ μόλις δύο ήταν κάτω του μετρίου. Τρεις συμμετέχοντες παρουσίασαν μικρά αρθρωτικά λάθη. Η κύηση και το βάρος γέννησης συσχετίστηκαν σημαντικά με το συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα και τα εκφραστικά γλωσσικά αποτελέσματα.

Κάθε άτομο που συμμετείχε, δεχόταν επίσκεψη στο σπίτι από έναν από τους συγγραφείς της παρούσας έρευνας. Οι συμμετέχοντες αποκλείονταν εάν είχαν οποιαδήποτε διαγνωσμένη διανοητική ή γνωστική δυσλειτουργία, νευροαναπτυξιακή διαταραχή ή δομική ανωμαλία που επηρεάζει την ανάπτυξη ομιλίας και λόγου (μια ομάδα τριδύμων αποκλείστηκε).

Οι Groom & Reilly (2005) στη μελέτη τους πραγματοποίησαν δοκιμασίες αξιολόγησης των ικανοτήτων τρίδυμων παιδιών στον εκφραστικό και το δεκτικό λόγο. Τα αποτελέσματα τις έρευνας έδειξαν ότι η πλειοψηφία των παιδιών που συμμετείχαν (9/15→60%) ξεπέρασε το μέσο όρο των δοκιμασιών, τέσσερα παιδιά (4/15→26.7%) ήταν οριακά στο μέσο όρο και μόνο δύο από τα

δεκαπέντε (2/15→13.3%) είχαν συνολικό αποτέλεσμα στις γλωσσικές δοκιμασίες κάτω από το μέσο όρο.

Η έρευνα αυτή προσδιόρισε επίσης και μία σχέση μεταξύ των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου και των γλωσσικών αποτελεσμάτων. Διαπίστωσε λοιπόν ότι όσο μεγαλύτερος ήταν ο αριθμός αυτών των παραγόντων κινδύνου τόσο χαμηλότερο ήταν το συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα.

Τέλος, τα λάθη ομιλίας που παρουσιάστηκαν στα παιδιά, αναφέρθηκαν ως αναπτυξιακά λάθη, δηλαδή λάθη αντικατάστασης, προσθήκης, κ.λ.π. τα οποία συναντάμε σε παιδιά τέτοιας ηλικίας.

2.5 Watt, Wetherby & Shumway (2006)

Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να εξεταστεί η εγκυρότητα της άποψης ότι από τη συλλογή ομιλίας, κοινωνικών και συμβολικών προγλωσσικών ικανοτήτων που έχουν μετρηθεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους ζωής των παιδιών με κανονική γλωσσική ανάπτυξη, μπορούν να προβλεφθούν τα γλωσσικά αποτελέσματα του τρίτου έτους ζωής των παιδιών αυτών.

Η συλλογή προγλωσσικών ικανοτήτων αξιολογήθηκε σε 160 παιδιά στην αρχή, στο τέλος και κατά τη διάρκεια του δεύτερου έτους της ηλικίας τους με τη χρήση του “Communication and Symbolic Behavior Scales Developmental Profile Behavior Sample: CSBS DP Behavior Sample” των Wetherby A. & Prizant B. 2002 (Watt, κ.α. 2006) .

Τα αποτελέσματα έδειξαν συνοχή μεταξύ των προγλωσσικών και γλωσσικών ικανοτήτων. Έδειξαν, επίσης, ότι οι μεμονωμένες διαφορές σε έναν αριθμό προγλωσσικών ικανοτήτων συμβάλλουν στο γλωσσικό αποτέλεσμα της κανονικής ανάπτυξης ενός παιδιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η μεθοδολογική προσέγγιση της μελέτης της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των παιδιών μιας ομάδας τριδύμων ηλικίας 2ετών και 8μηνών. Η επιλογή του δείγματος έγινε τυχαία.

Η εργασία αυτή μέσα από την ανάλυση δειγμάτων ομιλίας και από μια σειρά επίσημων και ανεπίσημων αξιολογήσεων επιχειρεί να προσδιορίσει το Μέσο Μήκος Εκφωνήματος των παιδιών (MLU), την ικανότητα κατανόησης και παραγωγής τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων καθώς και τις φωνολογικές διεργασίες αλλά και τα φωνήματα που κατέχει και χρησιμοποιεί κάθε παιδί. Τέλος, θα γίνει προσδιορισμός της νοητικής τους ηλικίας (κατανόηση λέξεων), η οποία στη συνέχεια θα συγκριθεί με τη χρονολογική τους ηλικία.

3.1. Κριτήρια Επιλογής του Δείγματος

- Παιδιά πολλαπλής γέννας.
- Ομιλητές της ελληνικής γλώσσας.
- Ακοή σε ικανοποιητικό επίπεδο για την κάθε αξιολόγηση.

3.2 Κριτήρια Αποκλεισμού του Δείγματος

- Διαταραχή ακοής.
- Διαγνωσμένα νευρολογικά προβλήματα.

3.3 Το Δείγμα της παρούσας έρευνας

Αυτή η μελέτη θα γίνει σε μία ομάδα τριδύμων αποτελούμενη από δύο κορίτσια και ένα αγόρι, ηλικίας 2ετών, 7μηνών και 22ημερών (ημερομηνία λήψης ιστορικού από τους γονείς).

<u>Ιστορικό</u>	<ul style="list-style-type: none">• Η εγκυμοσύνη προέκυψε μετά από εξωσωματική γονιμοποίηση.• Αριθμός ζυγωτών: 3• Η μητέρα δεν έπαιρνε καμία φαρμακευτική αγωγή κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.• Σειρά γέννησης των παιδιών :<ul style="list-style-type: none">1^{ος} ο Γιάννης (αγόρι),2^η η Αναστασία (κορίτσι),3^η η Φωτεινή (κορίτσι).• Διάρκεια εγκυμοσύνης: 33εβδομάδες και 5ημέρες.• Τύπος τοκετού: καισαρική.• Βάρος γέννησης εμβρύων:<ul style="list-style-type: none">Γιάννης → 2300 gr.Αναστασία → 2150 gr.Φωτεινή → 2050 gr.• Φαρμακευτική Αγωγή: Όταν γεννήθηκαν τα παιδιά, τους χορηγήθηκε το Synayis σε μορφή εμβολίου για έξι μήνες – ένα εμβόλιο κάθε μήνα σε κάθε παιδί. Το Synayis αντικαθιστά κατά κάποιον τρόπο ένα ένζυμο που εξαιτίας της προωρότητας λείπει στη μητέρα.• Άλλες πληροφορίες:<ul style="list-style-type: none">– Τα πρωινά μένουν τα παιδιά στο σπίτι με μία γυναίκα που τα προσέχει διότι και οι δύο γονείς εργάζονται.– Μορφωτικό επίπεδο μητέρας: Λύκειο
-----------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Εργασία μητέρας: Γραμματέας - Μορφωτικό επίπεδο πατέρα: ΤΕΙ - Εργασία πατέρα: Τεχνικός ηλεκτρονικών υπολογιστών - Μητρική γλώσσα: Ελληνική - Διγλωσσία: ΟΧΙ
	<p>, <u>Γιάννης:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγεννητικές Πληροφορίες: Έμεινε 15 ημέρες σε θερμοκοιτίδα. • Κινητική Ανάπτυξη: – Μπουσούλισε 8 μηνών. – Περπάτησε 13 μηνών. • Ιατρικές πληροφορίες: <ul style="list-style-type: none"> - Ο Γιάννης δεν έχει περάσει καμία παιδική ασθένεια (π.χ. ανεμοβλογιά, ιλαρά) ούτε ωτίτιδα παρά μόνο γρίπη. <p>Ο Ακοή: σε φυσιολογικά επίπεδα. N Όραση: σε φυσιολογικά επίπεδα.</p>
	<p><i>f</i> <u>Αναστασία:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγεννητικές Πληροφορίες: Έμεινε 1 μήνα σε θερμοκοιτίδα. • Κινητική Ανάπτυξη: – Μπουσούλισε 12 μηνών. – Περπάτησε 16 μηνών. • Ιατρικές πληροφορίες: <ul style="list-style-type: none"> - Η Αναστασία δεν έχει περάσει καμία παιδική ασθένεια (π.χ. ανεμοβλογιά, ιλαρά) ούτε ωτίτιδα παρά μόνο γρίπη. - Έχει νοσηλευτεί 10 ημέρες σε νοσοκομείο από ουρολοίμωξη σε ηλικία 17 μηνών. - Κάνει δύο φορές την εβδομάδα εργοθεραπεία από την ηλικία των 2 ετών. <p>Ο Ακοή: είναι σε φυσιολογικά επίπεδα. N Όραση: έχει αστιγματισμό.</p>

	<p><i>f</i> Φωτεινή:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μεταγεννητικές Πληροφορίες: Θήλασε για 1 εβδομάδα. • Κινητική Ανάπτυξη: – Μπουσούλισε 7,5 μηνών. – Περπάτησε 12 μηνών. • Ιατρικές πληροφορίες: <ul style="list-style-type: none"> – Η Φωτεινή δεν έχει περάσει καμία παιδική ασθένεια (π.χ. ανεμοβλογιά, ιλαρά) ούτε ωτίτιδα παρά μόνο γρίπη. <p>Ο Ακοή: σε φυσιολογικά επίπεδα.</p> <p>N Όραση: σε φυσιολογικά επίπεδα.</p>
--	--

3.4 Διαδικασία της έρευνας

α) Δείγμα Ομιλίας

Σκοπός:

Σκοπός της λήψης των δειγμάτων ομιλίας είναι η συλλογή δεδομένων τα οποία θα αναλυθούν μέσω του προγράμματος CLAN στον υπολογιστή για τη μέτρηση της τιμής της μεταβλητής MLU κάθε παιδιού. Οι τιμές αυτές θα συγκριθούν στο τέλος με τα αποτελέσματα της έρευνας των Chapman & Miller (1981) για το MLU παιδιών ηλικίας 18-60 μηνών.

Παιχνίδια που χρησιμοποιήθηκαν:

Τα παιχνίδια που χρησιμοποιήθηκαν ήταν παιχνίδια δημιουργικότητας, με πολλά αντικείμενα και χρώματα το καθένα για να κρατήσουν την προσοχή των παιδιών αρκετή ώρα και να ληφθεί ένα αξιόπιστο μέγεθος δείγματος ομιλίας. Χρησιμοποιήθηκαν κουζινικά σκεύη, φαγητά, φρούτα και λαχανικά για να εκφράσουν τα παιδιά τις προτιμήσεις τους, να μαγειρέψουν, κ.λ.π.. Επίσης, τους δόθηκε το “ζωικό βασίλειο” με ζώα της ζούγκλας, της φάρμας και της θάλασσας, τουβλάκια για δημιουργία αντικειμένων (π.χ. σπιτιών, γκαράζ και πύργων) με αυτά, αυτοκινητάκια για αγώνες καθώς και fingers με ζωάκια για παίξιμο ρόλων (role play).

Μεθοδολογία:

Για να είναι όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστικό το δείγμα ομιλίας, η λήψη έγινε στο δωμάτιο των παιδιών κατά τη διάρκεια παιχνιδιού και αφού είχαν προηγηθεί κάποιες επισκέψεις του εξεταστή για να γνωριστεί με τα παιδιά και να προκύψει μια οικειότητα μεταξύ τους. Το δείγμα ομιλίας ηχογραφήθηκε και μαγνητοσκοπήθηκε.

Πραγματοποιήθηκε μία συνεδρία στο σπίτι των παιδιών με διάρκεια περίπου δύο ωρών. Κατά τη λήψη του ομαδικού δείγματος ομιλίας, συμμετείχαν κυρίως ο Γιάννης και η Φωτεινή. Η Αναστασία δεν μιλάει ακόμα (λέει σπάνια μόνο τη λέξη «μαμά») και δεν της αρέσει το παιχνίδι παρά μόνο η μουσική. Για το λόγο αυτό και για να βρει κάποιο ενδιαφέρον η Αναστασία στο δωμάτιο που έπαιζαν τα άλλα δύο παιδιά, τοποθετήθηκε στο δωμάτιο ράδιο-cd με αγαπημένα τραγούδια των παιδιών. Αυτό, παρόλο που προσέλκυσε το ενδιαφέρον της για κάποιο μικρό όμως χρονικό διάστημα, διαπιστώθηκε ότι αποσπούσε την προσοχή των άλλων παιδιών και διακόπηκε. Έτσι, το ομαδικό δείγμα ομιλίας λήφθηκε κυρίως μεταξύ του Γιάννη και της Φωτεινής.

Στη συνέχεια έγινε η λήψη των ατομικών δειγμάτων ομιλίας. Κατά τη διάρκεια λήψης του ατομικού δείγματος ομιλίας κάθε παιδιού, στο δωμάτιο βρισκόταν το αντίστοιχο παιδί και ο εξεταστής. Ο εξεταστής παρέμβαινε στη συζήτηση των παιδιών μόνο όταν ο ίδιος έκρινε πως η συζήτηση είχε χάσει τη φυσικότητά της και έπρεπε να μεταφερθεί πάλι σε “πραγματικές” συνθήκες επικοινωνίας.

β) Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης:

Σκοπός:

Σκοπός αυτής της αξιολόγησης είναι ο προσδιορισμός των φωνολογικών διεργασιών και των φωνημάτων που κατέχουν και χρησιμοποιούν τα παιδιά. Τα δεδομένα αυτά θα συγκριθούν στη συνέχεια με τα αποτελέσματα της Ομάδας Έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) για τις φωνολογικές διεργασίες και τα φωνήματα που θα πρέπει να κατέχει το παιδί στην ηλικία που βρίσκεται.

Η Ομάδα Έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) προσδιόρισε την ηλικία στην οποία κατακτά ένα παιδί το κάθε φώνημα, τότε κατακτά τα συμπλέγματα καθώς και τις διαδικασίες απλοποίησης που χρησιμοποιεί ένα παιδί κατά την παραγωγή ομιλίας του στα διάφορα ηλικιακά στάδια. Για τη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε η «Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης». Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες.

ΗΛΙΚΙΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΩΝ
3,6 - 4,0	sp pl kl vl kn pn pç vγ
4,0 - 4,6	fl st sk sc ps ks xt tr kr δj zm mn
4,6 - 5,0	sf vr dr xn zy ft
5,0 - 5,6	γl γr str
5,6 - 6,0	δr θr xtr ftç (δεν κατακτίθκε)

ΣΤΑΔΙΑ ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

				ΔΟΜΙΚΕΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ		
ΣΤΑΔΙΟ I (2.6 - 3.0)	m	(n)	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Απλοποίηση συμπλεγμάτων συμφώνων - Πτώση φωνήματος ή συμπλεγμάτων συμφώνων - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Εμπροσθοποίηση - Οπισθοποίηση - Στιγμικοποίηση 		
	p b	t (d)	c ʃ			k g	
	(f) (v)		(ç)(ʝ)			(x)(ç)	
		(l)	(ʎ)				
ΣΤΑΔΙΟ II (3.0 - 3.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση - Απλοποίηση συμπλεγμάτων συμφώνων 	<ul style="list-style-type: none"> - Στιγμικοποίηση 		
	p b	t d	c ʃ			k g	
	(f) v	(θ) (ð)	(s) (z)			ç ʝ	x ç
			(ts)(dz)				
	(l)	(ʎ)					
ΣΤΑΔΙΟ III (3.6 - 4.0)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Μετάθεση - Μετακίνηση - Εμφάνιση ορισμένων συμπλεγμάτων συμφώνων εκτός από τα συμπλέγματα με /r/ 			
	p b	t d	c ʃ		k g		
	f v	(θ) (ð)	s z		ç ʝ	x ç	
			(ts)(dz)				
	l		(ʎ)				
ΣΤΑΔΙΟ IV (4.0 - 4.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων σιγμαίο + /r/ 			
	p b	t d	c ʃ		k g		
	f v	θ ð	s z		ç ʝ	x ç	
			(ts)(dz)				
	l	(r)	ʎ				
ΣΤΑΔΙΟ V (4.6 - 5.0)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνημάτων κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων συμφώνων εξακολουθητικό + /r/ 			
	p b	t d	c ʃ		k g		
	f v	θ ð	s z		ç ʝ	x ç	
			ts dz				
	l	(r)	ʎ				
ΣΤΑΔΙΟ VI (5.0 - 5.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνημάτων κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων συμφώνων με 3 σύμφωνα 			
	p b	t d	c ʃ		k g		
	f v	θ ð	s z		ç ʝ	x ç	
			ts dz				
	l	(r)	ʎ				
ΣΤΑΔΙΟ VII (5.6 - 6.0)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Κατάκτηση συμπλεγμάτων συμφώνων με 3 σύμφωνα εκτός /fç/ στην ΑΣΑΛ 			
	p b	t d	c ʃ		k g		
	f v	θ ð	s z		ç ʝ	x ç	
			ts dz				
	l	r	ʎ				

Περιγραφή:

Για τη διεξαγωγή αυτού του τεστ, χρησιμοποιούνται 59 ασπρόμαυρες εικόνες μεγέθους 10cm*12cm και δύο σύνθετες, ασπρόμαυρες εικόνες μεγέθους Α4. Οι μικρές εικόνες απεικονίζουν οι περισσότερες μόνο ένα αντικείμενο. Οι δύο σύνθετες εικόνες, απεικονίζουν μία κουζίνα στην οποία κάνουν κάποιες μη πραγματικές δραστηριότητες τα άτομα που βρίσκονται εκεί (π.χ. η μητέρα πλένει τα πιάτα ενώ έχει ξεχειλίσει ο νεροχύτης και τρέχουν νερά στο πάτωμα) και μία παιδική χαρά με μικρούς και μεγάλους.

Μεθοδολογία:

Κάθε παιδί χωριστά, πρέπει να κατονομάσει τις μικρές εικόνες και να περιγράψει τις σύνθετες. Ο εξεταστής καταγράφει φωνητικά κάθε λέξη που παράγει το παιδί. Στη συνέχεια, αναλύει τις λάθος παραγωγές των παιδιών σημειώνοντας τις διαδικασίες απλοποίησης που έχουν χρησιμοποιηθεί. Για διευκόλυνση των εξεταστών στην ομαδοποίηση και την εξαγωγή συμπερασμάτων, η Ομάδα Έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) έχει συγκεντρώσει ονομαστικά όλες τις διαδικασίες απλοποίησης και τους έχει δώσει κωδικούς. Έτσι, ο εξεταστής κατά την καταγραφή των διαδικασιών απλοποίησης χρησιμοποιεί αυτούς τους κωδικούς. Τέλος, ο εξεταστής ελέγχει ποια φωνήματα έχει παράγει σωστά το παιδί, ποια έχει αντικαταστήσει και ποια έχει παραλείψει τελείως και συγκρίνει τα δεδομένα αυτά με τα αποτελέσματα της έρευνας του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995) που αναφέρει ποια φωνήματα πρέπει να έχει κατακτήσει ένα παιδί στην ηλικία αυτή.

Όπως έγινε και με τη λήψη των δειγμάτων ομιλίας, η συμμετοχή της Αναστασίας στις δραστηριότητες αξιολόγησης και κατ' επέκταση η εξαγωγή συμπερασμάτων για το άτομο αυτό ήταν αδύνατη.

γ) Ανεπίσημη Αξιολόγηση Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων:

Σκοπός:

Σκοπός του τεστ («Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική»), είναι η αξιολόγηση της κατανόησης και της παραγωγής των τοπικών επιρρημάτων και των προθέσεων από τα παιδιά. Κατά την αξιολόγηση της παραγωγής των εννοιών αυτών στον προφορικό λόγο του παιδιού, ελέγχθηκε τόσο η χρήση των εννοιών αυτών όσο και η συντακτική τους δομή.

Περιγραφή:

Για τη διεξαγωγή του τεστ, χρησιμοποιήθηκε μια σειρά ασπρόμαυρων, σύνθετων εικόνων μεγέθους Α4 οι οποίες έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο προηγούμενης πτυχιακής εργασίας (Ξυπολιάς & Χριστόπουλος, 2004). Για να περιγράψει κανείς τις εικόνες αυτές θα πρέπει να χρησιμοποιήσει αρκετές επιρρηματικές έννοιες και προθέσεις διότι υπάρχουν πολλά τοποθετημένα αντικείμενα και άτομα στο χώρο που απεικονίζουν οι καρτέλες.

Μεθοδολογία:

Στο πρώτο μέρος του τεστ, κατά την αξιολόγηση δηλαδή της κατανόησης των τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων, το παιδί έπρεπε να δείξει με το χέρι του, το αντικείμενο ή τον άνθρωπο εκείνο που περιέγραφε ο εξεταστής χρησιμοποιώντας μία κάθε φορά επιρρηματική μορφή ή πρόθεση. Στο δεύτερο μέρος του τεστ, κατά την αξιολόγηση δηλαδή της χρήσης και της συντακτικής δομής των εννοιών αυτών κατά την παραγωγή λόγου του παιδιού, ο εξεταστής ζητούσε από το παιδί να του πει πως είναι τοποθετημένο ένα αντικείμενο ή ένας άνθρωπος ως προς ένα άλλο αντικείμενο ή έναν άλλο άνθρωπο μέσα στον εικονιζόμενο χώρο. Ο εξεταστής κατέγραφε τις απαντήσεις του παιδιού και στα δύο μέρη του τεστ.

Όπως έγινε και με τις προηγούμενες αξιολογήσεις, η συμμετοχή της Αναστασίας ήταν αδύνατη.

δ) Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT

Σκοπός:

Σκοπός αυτής της αξιολόγησης είναι ο προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών σε μονολεκτικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα θα συγκριθούν στο τέλος με τα αποτελέσματα της έρευνας των Dunn & Dunn (1981).

Οι Dunn & Dunn (1981) προσδιόρισαν τη σχέση μεταξύ νοητικής (κατανόηση λέξεων) και χρονολογικής ηλικίας στα παιδιά. Για την πραγματοποίηση της έρευνας δημιούργησαν ένα διαγνωστικό υλικό αποτελούμενο από 150 καρτέλες μεγέθους A4 με τέσσερις εικόνες στην κάθε καρτέλα. Το τεστ αυτό ονομάστηκε “Peabody Picture Vocabulary Test” και αξιολογεί τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο μονολεκτικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Raw Scores	Mental Ages (έτη – μήνες)	Raw Scores	Mental Ages (έτη – μήνες)
111	–	57	6-3
110	–	56	6-1
109	18-0	55	5-11
108	17-9	54	5-9
107	17-6	53	5-7
106	17-2	52	5-5
105	16-11	51	5-2
104	16-7	50	5-1
103	16-3	49	4-11
102	15-11	48	4-10
101	15-9	47	4-8
100	15-7	46	4-7
99	15-5	45	4-5
98	15-3	44	4-3
97	15-1	43	4-1
96	14-10	42	4-0
95	14-6	41	3-11

94	14-3	40	3-10
93	13-11	39	3-9
92	13-7	38	3-8
91	13-2	37	3-7
90	12-11	36	3-6
89	12-9	35	3-5
88	12-7	34	3-4
87	12-5	33	3-3
86	12-3	32	3-3
85	12-1	31	3-2
84	11-9	30	3-1
83	11-4	29	3-0
82	11-0	28	2-11
81	10-10	27	2-11
80	10-8	26	2-10
79	10-7	25	2-9
78	10-5	24	2-8
77	10-4	23	2-8
76	10-2	22	2-7
75	10-0	21	2-6
74	9-8	20	2-6
73	9-5	19	2-5
72	9-2	18	2-5
71	8-11	17	2-4
70	8-9	16	2-4
69	8-7	15	2-3
68	8-5	14	2-3
67	8-3	13	2-2
66	8-1	12	2-2
65	7-10	11	2-1
64	7-8	10	2-1
63	7-6	9	2-0
62	7-3	8	1-11
61	7-1	7	1-11
60	6-10	6	1-10
59	6-8	5	1-9
58	6-6	-	-

Περιγραφή:

Για την πραγματοποίηση του τεστ χρησιμοποιούνται 150 καρτέλες με τέσσερις φωτογραφίες η καθεμιά. Κάθε φωτογραφία απεικονίζει ένα ουσιαστικό ή ένα ρήμα.

Μεθοδολογία:

Ο εξεταστής, έδειχνε μία-μία τις καρτέλες σε κάθε παιδί ξεχωριστά και του ζητούσε να του δείξει την εικόνα εκείνη που αντιστοιχούσε στη λέξη που παρήγαγε ο ίδιος. Όταν ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση, ο εξεταστής πλέον μπορούσε να προσδιορίσει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) των παιδιών στο μονολεκτικό επίπεδο σύμφωνα με την απόδοση που είχαν και να τη συγκρίνει με τη χρονολογική τους ηλικία. Η σύγκριση έγινε με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας των Dunn & Dunn (1981).

ε) Reynell Developmental Language Scales: RDLS

Σκοπός:

Σκοπός της διεξαγωγής αυτού του τεστ είναι ο προσδιορισμός της νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) των παιδιών στο σύνθετο λόγο και η σύγκρισή του με τη χρονολογική ηλικία των παιδιών σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Huntley & Reynell (1985).

Οι Huntley & Reynell (1985) μελέτησαν τη σχέση νοητικής ηλικίας (κατανόηση λέξεων) και χρονολογικής στο σύνθετο λόγο. Κατά την αξιολόγηση χρησιμοποιούσαν μόνο αντικείμενα και όχι κάρτες. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Raw Score	Equivalent Age: years and months			Raw Score
	Verbal Comprehension A	Verbal Comprehension B	Expressive Language	
1-6	< 1.00	< 1.00	< 1.00	1-6
7	1.00,1.01	1.00,1.01	< 1.00	7
8	1.02	1.02	< 1.00	8
9	1.03	1.03	1.00,1.01	9
10	1.04	1.04	1.02	10
11	1.05	1.05	1.03	11
12	1.06	1.06	1.04	12
13	1.06	1.07	1.05	13
14	1.07	1.08	1.06	14
15	1.08	1.09	1.07	15
16	1.09	1.10	1.08	16
17	1.10	1.10	1.09	17
18	1.10	1.11	1.09	18
19	1.11	2.00	1.10	19
20	2.00	2.00	1.11	20
21	2.01	2.01	1.11	21
22	2.01	2.02	2.00	22
23	2.02	2.02	2.00	23
24	2.03	2.03	2.01	24
25	2.03	2.04	2.02	25
26	2.04	2.05	2.03	26
27	2.05	2.05	2.03	27
28	2.05	2.06	2.04	28
29	2.06	2.06	2.04	29
30	2.06	2.07	2.05	30
31	2.07	2.08	2.06	31
32	2.08	2.08	2.07	32
33	2.08	2.09	2.07	33
34	2.09	2.10	2.08	34
35	2.10	2.11	2.09	35
36	2.10	2.11	2.10	36
37	2.11	3.00	2.11	37
38	3.00	3.01	3.00	38
39	3.00	3.02	3.01	39
40	3.01	3.02	3.02	40
41	3.02	3.03	3.03	41
42	3.03	3.04	3.04	42
43	3.04	3.05	3.05,3.06	43
44	3.05	3.06	3.07	44
45	3.06	3.06	3.08,3.09	45
46	3.07	3.07	3.10	46
47	3.08	3.08	3.11,4.0	47
48	3.09	3.09	4.01	48
49	3.10	3.10,3.11	4.02, 4.03	49
50	3.11	4.00	4.04,4.05	50
51	4.00	4.01,4.02	4.06,4.07	51
52	4.01,4.02	4.03	4.08,4.09	52
53	4.03	4.04,4.05	4.10,4.11	53
54	4.04	4.06,4.07	5.00-5.02	54
55	4.05	4.08-4.11	5.03-5.05	55
56	4.06,4.07	5.00-5.02	5.06-5.10	56
57	4.08,4.09	5.03-5.06	5.11-6.04	57
58	4.10,4.11	5.07-6.00	6.05-6.11	58
59	5.00-5.02	6.01-6.06	≥ 7.00	59
60	5.03-5.05	6.07-7.00	≥ 7.00	60
61	5.06-5.08	> 7.00	≥ 7.00	61
62	5.09-5.11	> 7.00	≥ 7.00	62
63	6.00-6.05	-	≥ 7.00	63
64	6.06-7.00	-	≥ 7.00	64
65 - 67	> 7.00	-	≥ 7.00	65 - 67

Περιγραφή:

Το τεστ αυτό περιέχει αντικείμενα. Τα περισσότερα από αυτά είναι καθημερινά αντικείμενα (π.χ. κούπα, κουτάλι, αυτοκίνητο, μολύβια χρωματιστά, κ.λ.π.) και αρκετά βρίσκονται στο πραγματικό τους μέγεθος.

Μεθοδολογία:

Ο εξεταστής δίνει οδηγίες στο παιδί για το πώς να τοποθετηθούν τα αντικείμενα στο χώρο, του ζητάει να επιλέξει κάποια που κατονομάζει ο ίδιος και να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονται με αυτά. Στο τέλος, ο εξεταστής μπορεί να προσδιορίσει τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του παιδιού στο σύνθετο λόγο και να τη συγκρίνει με τη χρονολογική του ηλικία με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας των Huntley & Reynell (1985).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Από όλες τις αξιολογήσεις που έγιναν στα δύο από τα τρία παιδιά, λόγω του ότι το τρίτο ήταν αδύνατο να συνεργαστεί για λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί, βγήκαν τα ακόλουθα αποτελέσματα.

α) Δείγμα Ομιλίας:

- Ημερομηνία γέννησης: 28-04-2004
- Ημερομηνία λήψης δειγμάτων ομιλίας: 23-01-2007
- Ηλικία των παιδιών: 2ετών, 8μηνών και 25ημερών.
- Το MLU σύμφωνα με την έρευνα των Chapman & Miller (1981) για παιδιά ηλικίας 2ετών και 9μηνών είναι: 2,22 – 3,48.

i) Στο Ατομικό Δείγμα Ομιλίας:

MLU Γιάννη → 2,932

MLU Φωτεινής → 2,948

ii) Στο Ομαδικό Δείγμα Ομιλίας:

MLU Γιάννη → 2,362

MLU Φωτεινής → 2,741

iii) Μέσος Όρος των MLU [(ατομικό+ομαδικό)/2]:

MLU Γιάννη → 2,647

MLU Φωτεινής → 2,844

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

, MLU Γιάννη: εντός φυσιολογικών ορίων.

f MLU Φωτεινής: εντός φυσιολογικών ορίων και μεγαλύτερο κατά 0.2 σε σχέση με το MLU του Γιάννη.

β) Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης:

Η επίσημη Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης, έδειξε ότι οι διαδικασίες απλοποίησης που χρησιμοποιούν τα παιδιά συμβαδίζουν με τη χρονολογική τους ηλικία. Όσον αφορά τώρα τα φωνήματα που έχουν κατακτήσει τα παιδιά, θα γίνει σύγκριση με τα φωνήματα που αναφέρονται στο πρώτο στάδιο του πίνακα «Στάδια Φωνολογικής Εξέλιξης» στο οποίο αναφέρονται τα φωνήματα που κατακτούνται από τα παιδιά σε ηλικία 2ετών και 6μηνών μέχρι την ηλικία των 3ετών. Ο πίνακας αυτός αναφέρει ότι στο διάστημα αυτό το παιδί θα πρέπει να έχει κατακτήσει τα εξής φωνήματα: /μ/, /π/, /β/, /τ/, /ʃ/, /χ/, /l/, /κ/ και /γ/.

Μέσα από τις απαντήσεις που έχει δώσει ο Γιάννης στο τεστ αυτό, διαπιστώθηκε ότι για την ηλικία του, δεν έχει κατακτήσει ακόμη πλήρως τα φωνήματα /π/, /τ/, και /κ/. Για την ακρίβεια, τα φωνήματα αυτά άλλοτε τα χρησιμοποιεί και άλλοτε τα αντικαθιστά. Πιο συγκεκριμένα, τα φωνήματα με τα οποία γίνεται κάποιες φορές αντικατάσταση είναι: τη θέση του φωνήματος /π/ μπορεί να την πάρει το φώνημα /b/, τη θέση του φωνήματος /τ/ μπορεί να την πάρει το φώνημα /k/ ή /c/, ενώ τα φωνήματα /c/, /g/ ή /t/ καταλαμβάνουν μερικές φορές τη θέση του φωνήματος /k/.

Η Φωτεινή, από την άλλη, δείχνει να μην παρουσιάζει κάποια ιδιαίτερη δυσκολία καθώς το μόνο φώνημα το οποίο και αντικαθίσταται σπάνια είναι το /p/ και το οποίο δίνει κάποιες ελάχιστες φορές τη θέση του στο φώνημα /b/. Η Φωτεινή επίσης δείχνει να έχει κατακτήσει αρκετά συμπλέγματα (π.χ. /sp/, /pl/, /kl/, /vl/, /kn/, /γl/, /vγ/, /xt/, κ.λ.π.) τα περισσότερα από τα οποία κατακτώνται μέχρι την ηλικία των 4ετών (/sp/, /pl/, /kl/, /vl/, /kn/) και θεωρητικά αρχίζουν στην ηλικία των 3ετών και 6μηνών σύμφωνα πάντα με την έρευνα του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών (1995). Σε αντίθεση με τη Φωτεινή, ο Γιάννης έχει κατακτήσει μονάχα το σύμπλεγμα /πX/. Αυτό όμως δεν είναι κάτι το ανησυχητικό.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά έχουν ακόμη περιθώριο για πλήρη κατάκτηση των φωνημάτων που αναφέρθηκαν παραπάνω καθώς είναι 2χρονών και 9μηνών και τα φωνήματα /μ/, /π/, /β/, /τ/, /ʃ/, /χ/, /l/, /κ/ και /γ/ που προαναφέρθηκαν έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 3ετών.

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

à Διαδικασίες απλοποίησης:

, Γιάννης: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης φυσιολογικές για την ηλικία του.

f Φωτεινή: χρησιμοποιεί διαδικασίες απλοποίησης φυσιολογικές για την ηλικία της αλλά με μικρότερη συχνότητα σε σχέση με το Γιάννη.

à Φωνήματα που έχουν κατακτηθεί μέχρι στιγμής:

, Γιάννης: φυσιολογικά για την ηλικία του.

f Φωτεινή: έχει κατακτήσει σχεδόν όλα τα φωνήματα τα οποία έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 6 ετών αλλά και παράγει επίσης, όλα σχεδόν τα συμπλέγματα που έχουν περιθώριο κατάκτησης μέχρι την ηλικία των 4 ετών.

! ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα αποτελέσματα απεικονίζονται συνοπτικά και στους παρακάτω πίνακες:

Γιάννης

ΣΤΑΔΙΑ ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

	ΔΟΜΙΚΕΣ			ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
ΣΤΑΔΙΟ I (2.6 - 3.0)	m	(n)	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Απλοποίηση συμπλέγματων συμφώνων - Πτώση φωνήματος ή συμπλέγματων συμφώνων - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση
	p b	t (d)	c ʃ k g	
	(f) (v)	(s) (z)	(x) (ɣ)	
		(l)	(ʎ)	
ΣΤΑΔΙΟ II (3.0 - 3.6)	m	n	ɲ	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση - Απλοποίηση συμπλέγματων συμφώνων
	p b	t d	c ʃ k g	
	(f) v	(θ) (ð) (s) (z)	ç ʝ x ɣ	
		(ts) (dz)	(ʎ)	

ΗΛΙΚΙΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΩΝ
3,6 - 4,0	sp pl kl vl kn pn pc vɣ
4,0 - 4,6	fl st sk sc ps ks xt tr kr ʝj zm mn
4,6 - 5,0	sf vr dr xn zy ft
5,0 - 5,6	ɣl ɣr str
5,6 - 6,0	ʝr θr xtr ftç (δεν κατακρίθηκε)

Σημείωση: - Όπου **○** → το φώνημα/σύμπλεγμα έχει κατακτηθεί.

- Όπου **○** → το φώνημα/σύμπλεγμα παράγεται σε ορισμένα γλωσσικά περιβάλλοντα.

Φωτεινή

ΣΤΑΔΙΑ ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

				ΔΟΜΙΚΕΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ
ΣΤΑΔΙΟ I (2.6 - 3.0)	m p b (f) v	(n) t (d)	ɲ c ʃ (ç)(j) k g (x)(ç)	<ul style="list-style-type: none"> - Απλοποίηση συμπλεγμάτων συμφώνων - Πτώση φωνήματος ή συμπλεγμάτων συμφώνων - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Εμπροσθοποίηση - Οπισθοποίηση - Στιγμικοποίηση
ΣΤΑΔΙΟ II (3.0 - 3.6)	m p b (f) v	n t d (θ) (ð)	ɲ c ʃ ç ʝ x ç	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Αρμονία - Μετάθεση - Μετακίνηση - Απλοποίηση συμπλεγμάτων συμφώνων 	<ul style="list-style-type: none"> - Στιγμικοποίηση
ΣΤΑΔΙΟ III (3.6 - 4.0)	m p b f v	n t d (θ) (ð)	ɲ c ʃ ç ʝ x ç	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση συλλαβής - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής - Μετάθεση - Μετακίνηση - Εμφάνιση ορισμένων συμπλεγμάτων συμφώνων εκτός από τα συμπλέγματα με /r/ 	
ΣΤΑΔΙΟ IV (4.0 - 4.6)	m p b f v	n t d θ ð	ɲ c ʃ ç ʝ x ç	<ul style="list-style-type: none"> - Πτώση φωνήματος κλειστής συλλαβής μέσα στη λέξη - Εμφάνιση συμπλεγμάτων στιγμιαίο + /r/ 	

ΗΛΙΚΙΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΩΝ
3,6 - 4,0	sp pl kl vl kn pn pç vç
4,0 - 4,6	fl st sk sc ps ks xt tr kr δj zm mn
4,6 - 5,0	sf vr dr xn zy ft
5,0 - 5,6	yl yr str
5,6 - 6,0	ðr θr xtr ftç (ðεν κατακτήθηκε)

Σημείωση: - Όπου → το φώνημα/σύμπλεγμα έχει κατακτηθεί.

- Όπου → το φώνημα/σύμπλεγμα παράγεται σε ορισμένα γλωσσικά περιβάλλοντα.

γ) Ανεπίσημη Αξιολόγηση Τοπικών Επιρρημάτων και Προθέσεων:

Το τεστ τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων («Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική») των Ξυπολιάς & Χριστόπουλος (2004), αξιολόγησε τόσο το κομμάτι της κατανόησης όσο της παραγωγής των εννοιών αυτών. Όσον αφορά την κατανόηση παρατηρήθηκε ότι και τα δύο παιδιά όταν τους ζητήθηκε να δείξουν την έννοια “μακριά” αυτά απάντησαν δείχνοντας το “κοντά”. Η Φωτεινή δεν παρουσίασε καμία επιπλέον δυσκολία σε αυτό το μέρος της αξιολόγησης.

Ο Γιάννης αντιθέτως, έδειξε δυσκολία και σε άλλες δύο σύνθετες προθέσεις. Στο “μπροστά από” για το οποίο ρωτήθηκε δύο φορές και στο “επάνω από”. Την πρώτη φορά που ρωτήθηκε για το “μπροστά από” απάντησε δείχνοντας τη σύνθετη πρόθεση “πίσω από” και τη δεύτερη φορά με το “δίπλα σε”. Όσον αφορά τώρα το “επάνω από”, ο εξεταστής χρησιμοποίησε για την ίδια εικόνα δύο παρεμφερείς προτάσεις. Την πρώτη φορά ζήτησε από το παιδί να του δείξει το αντικείμενο που βρίσκεται “πάνω από το τραπέζι” και το παιδί ανταποκρίθηκε δείχνοντας το “πάνω στο τραπέζι”. Τη δεύτερη, όμως, φορά που ο εξεταστής του ζήτησε να του δείξει το αντικείμενο που βρίσκεται “πιο πάνω από το τραπέζι”, το παιδί έδειξε το σωστό αντικείμενο.

Στο δεύτερο μέρος αυτού του τεστ, κατά την αξιολόγηση δηλαδή της χρήσης και της συντακτικής δομής των τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων στην ομιλία των παιδιών παρατηρήθηκαν τα παρακάτω.

Η Φωτεινή έδειξε να παραλείπει κυρίως την πρόθεση “από” μετά από τις επιρρηματικές μορφές. Τις περισσότερες φορές την αντικαθιστούσε με ένα απλό “α” και τις υπόλοιπες την παρέλειπε τελείως. Έτσι, αντί να πει για παράδειγμα “πίσω από το σπίτι”, είπε “πίσω α το σπίτι”. Τη μοναδική φορά που χρησιμοποίησε την πρόθεση “από” στη σωστή της μορφή, παρέλειψε στη συνέχεια το άρθρο του αντικειμένου που ακολουθούσε και αντί να πει “μπροστά από το δέντρο”, είπε “μπροστά από δέντρο”. Επίσης, τη σύνθετη πρόθεση “ανάμεσα σε”, την παρήγαγε με δυσκολία μετά από βοήθεια του εξεταστή,

παραλείποντας την πρόθεση “σε” και αλλάζοντας τον τόνο. Είπε, δηλαδή, “αναμέσα”.

Ο Γιάννης από την άλλη μεριά, παρουσίασε δυσκολία τόσο στη χρήση της πρόθεσης “από” στις σύνθετες προθέσεις, όσο και της πρόθεσης “σε/στο”. Τις περισσότερες φορές αντικαθιστούσε το “από” με “α” και το “στο” με “ο”. Για παράδειγμα, αντί να πει “πάνω στο κεφάλι” είπε “πάνω ο κεφάλι” και αντί να πει “πίσω από το σπίτι”, είπε “πίσω α ο σπίτι”. Εδώ βλέπουμε και κάτι ακόμη. Ο Γιάννης, το άρθρο που ακολουθεί την πρόθεση “από” και αντιστοιχεί στο αντικείμενο που αναφέρεται στη συνέχεια, το παράγει χωρίς το σύμφωνο. Έτσι, αντί για παράδειγμα να πει “μέσα από το μπουφάν”, λέει “μέσα α ο μπουφάν”. Καμία φορά δε χρησιμοποίησε τις προθέσεις αυτές στη σωστή τους μορφή. Τέλος, ο Γιάννης παρουσίασε μεγάλη δυσκολία και στη χρήση της σύνθετης πρόθεσης “ανάμεσα σε” όπου μετά από αρκετή βοήθεια που του έδωσε ο εξεταστής (σχεδόν του είπε την απάντηση), κατάφερε να την παράγει αλλοιωμένα και παραλείποντας την πρόθεση “σε”. Είπε, δηλαδή, “αέσα”.

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

- Κατανόηση τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων:
 - , Γιάννης: δυσκολία στην κατανόηση της έννοιας “μακριά” και των σύνθετων προθέσεων “μπροστά από” και “επάνω από”.
 - f* Φωτεινή: δυσκολία στην κατανόηση της έννοιας “μακριά”.
- Παραγωγή τοπικών επιρρημάτων και προθέσεων:
 - , Γιάννης: δυσκολία στη σύνθετη πρόθεση “ανάμεσα σε” και δυσκολία στη χρήση των προθέσεων “από” και “σε/στο” στις σύνθετες προθέσεις.
 - f* Φωτεινή: δυσκολία στη σύνθετη πρόθεση “ανάμεσα σε” και παράλειψη της πρόθεσης “από” μετά από τις επιρρηματικές μορφές (π.χ. στο “πίσω από”).

δ) Peabody Picture Vocabulary Test: PPVT

<u>Στοιχεία παιδιού:</u>			
Όνομα: Γιάννης		Ηλικία: 2χρ., 10μην., 17ημερ.	
Ημε/νία γέννησης: 28-04-2004		Raw Score: 26	
Ημερ/νία εξέτασης: 15-03-2007		Mental Age: 2ετών και 10μηνών	
Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα	Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα
√	1. αυτοκίνητο	x	22.θάμνος
√	2. αγελάδα	x	23.χύσιμο
√	3. μωρό	x	24.ράψιμο
√	4. κορίτσι	√	25.λουκάνικο
√	5. μπάλα	√	26.δασκάλα
√	6. κύβοι	√	27.φτιάχνω
√	7. κλόουν	x	28.βέλος
√	8. κλειδιά	√	29.καγκουρό
√	9. κονσέρβα/κουτί	x	30.ατύχημα
√	10.κοτόπουλο	√	31.φωλιά
√	11.φύσημα	x	32.βαγόνι
√	12.ανεμιστήρας	x	33.φάκελος
√	13.σκάψιμο	√	34.μάζεμα
√	14.φούστα	√	35.σήμα
√	15.πιάσιμο	x	36.γυαλιά
√	16.ταμπούρλο	x	37.παγώνι
√	17.φύλλο	x	38.βασίλισσα
√	18.δέσιμο	x	39.άμαξα
x	19.φράκτης	—	40.μαστίγιο
x	20.ρόπαλο	—	41.δίχτυ
√	21.μέλισσα		

Στοιχεία παιδιού:

Όνομα: Φωτεινή

Ηλικία: 2χρ., 10μην., 17ημερ.

Ημερ/νία γέννησης: 28-04-2004

Raw Score: 28

Ημερ/νία εξέτασης: 15-03-2007

Mental Age: 2ετών και 11μηνών

Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα	Απάντηση Παιδιού	Ζητούμενη λέξη- εικόνα
√	1. αυτοκίνητο	x	22.θάμνος
√	2. αγελάδα	√	23.χύσιμο
√	3. μωρό	√	24.ράψιμο
√	4. κορίτσι	√	25.λουκάνικο
√	5. μπάλα	√	26.δασκάλα
√	6. κύβοι	√	27.φτιάχνω
√	7. κλόουν	√	28.βέλος
√	8. κλειδιά	√	29.καγκουρό
√	9. κονσέρβα/κουτί	x	30.ατύχημα
√	10.κοτόπουλο	x	31.φωλιά
√	11.φύσημα	x	32.βαγόνι
√	12.ανεμιστήρας	x	33.φάκελος
√	13.σκάψιμο	x	34.μάζεμα
√	14.φούστα	√	35.σήμα
√	15.πιάσιμο	√	36.γυαλιά
√	16.ταμπούρλο	x	37.παγόνι
√	17.φύλλο	x	38.βασίλισσα
√	18.δέσιμο	—	39.άμαξα
x	19.φράκτης	—	40.μαστίγιο
x	20.ρόπαλο	—	41.δίχτυ
√	21.μέλισσα		

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

- Mental Age (μετά από αξιολόγηση σε μονολεκτικό επίπεδο):
 - , Γιάννης: η νοητική του ηλικία (κατανόηση λέξεων) ταυτίζεται με τη χρονολογική.
 - f Φωτεινή: η νοητική της ηλικία (κατανόηση λέξεων) βρίσκεται 1 μήνα πιο μπροστά σε σχέση με τη χρονολογική της ηλικία αλλά και με τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του Γιάννη.

ε) Reynell Developmental Language Scales: RDLS

<u>Στοιχεία παιδιού:</u>	
Όνομα: Γιάννης	Ηλικία: 2χρ., 10μην., 17ημερ.
Ημερ/νία γέννησης: 28-04-2004	Raw Score: 34
Ημερ/νία εξέτασης: 15-03-2007	Mental Age: 2ετών και 9μηνών
Απαντήσεις Παιδιού	Ερωτήσεις Τεστ
√	1. Αντιλαμβάνεται, ανταποκρίνεται και καταλαβαίνει το παιδί τη σημασία των εντολών που δίνονται από τη μητέρα (π.χ. «Που είναι ο μπαμπάς;»);
√	2. Ανταποκρίνεται το παιδί σε μια γνωστή για αυτό λέξη ή φράση που του ζητάμε (π.χ. «Που είναι η μπάλα;»);
√	3. Κοιτάει το παιδί ένα γνωστό αντικείμενο ή πρόσωπο σε απάντηση κατονομασίας (π.χ. «Που είναι τα παπούτσια σου;»);
	<u>Που είναι:</u>
√	4. Η μπάλα
√	5. Το κουτάλι
√	6. Η βούρτσα
√	7. Η κούκλα
√	8. Το αυτοκίνητο
√	9. Η κούπα
√	10. Η κάλτσα
√	11. Ο κύβος
	<u>Που είναι:</u>

√	12. Η καρέκλα
√	13. Το μπάνιο
√	14. Το τραπέζι
√	15. Το κρεβάτι
√	16. Το μαχαίρι
	<u>Που είναι;</u>
√	17. Το άλογο
√	18. Ο σκύλος
√	19. Το μωρό
√	20. Ο μπαμπάς/άντρας
√	21. Η μαμά/γυναίκα
	<u>Βάλε:</u>
√	22. Την κούκλα πάνω στην καρέκλα
√	23. Το κουτάλι μέσα στην κούπα
√	24. Το μαχαίρι πάνω στο πιάτο
√	25. Τον κύβο μέσα στο κουτί
	<u>Σε ποιο;</u>
√	26. Κοιμόμαστε
	<u>Με ποιο;</u>
√	27. Γράφουμε/ζωγραφίζουμε
√	28. Κόβουμε
√	29. Μαγειρεύουμε
√	30. Σκουπίζουμε
	<u>Ποιο;</u>
√	31. Γαβγίζει
√	32. Μαγειρεύει
x	33. Κάθεται
√	34. Πυροβολεί το κουνέλι
x	35. Κουβαλάει κάτι
√	36. Βρες το κίτρινο μολύβι
x	37. Δείξε μου το μικρότερο κουμπί
x	38. Δώσε μου το μακρύτερο κόκκινο μολύβι
x	39. Βάλε όλα τα άσπρα κουμπιά μέσα στην κούπα

x	40. Βάλε το μαύρο κουμπί κάτω από την κούπα
x	41. Βάλε τα τρία κοντά μολύβια στο κουτί
x	42. Ποιο κουμπί δεν είναι μέσα στην κούπα;
x	43. Πάρε δύο κουμπιά από την κούπα
x	44. Ποια μολύβια είναι στη θέση τους;
x	45. Ποιο κόκκινο μολύβι δεν είναι στη θέση του;
—	46. Ποιο άλογο τρώει χορτάρι;
—	47. Βάλε ένα από τα γουρούνια πίσω από τον άντρα
—	48. Βάλε ένα από τα μικρά γουρούνια δίπλα στο μαύρο γουρούνι
—	49. Σήκωσε το μεγαλύτερο πορτοκαλί γουρούνι και δείξε μου τα μάτια του
—	50. Βάλε τον αγρότη και ένα από τα γουρούνια στο λιβάδι
—	51. Βάλε όλα τα γουρούνια πίσω από το καφέ άλογο
—	52. Βάλε δύο άλογα μαζί
—	53. Βάλε όλα τα πορτοκαλί γουρούνια γύρω έξω από το λιβάδι
—	54. Βάλε όλα τα άλλα ζώα και τον αγρότη μέσα στο λιβάδι
—	55. Ποιο γουρούνι δεν είναι έξω από το λιβάδι;
—	56. Βάλε ένα μικρό γουρούνι δίπλα στον αγρότη
—	57. ποιο μικρό γουρούνι δεν έχει μπει μέσα στο λιβάδι;
—	<u>Ποιο μακριά</u>
—	58. Ποια γουρούνια είναι πιο μακριά από τον αγρότη;
—	59. Βάλε όλα τα ζώα εκτός από το μαύρο γουρούνι στο κουτί
—	
—	Τέσσερις κούκλες. “Εδώ είναι ο Μπάμπης, εδώ είναι η Μαρία, εδώ είναι η μαμά και εδώ είναι το μωρό”.
—	60. Ο Μπάμπης σπρώχνει το μωρό. Ποιο είναι κακό παιδί;
—	61. Ποιον σηκώνει η μαμά να παρηγορήσει;
—	62. Η Μαίρη και ο Μπάμπης πάνε σχολείο. Ποιος κάθεται με τη μαμά;
—	63. Ποιος πηγαίνει στα μαγαζιά όταν η Μαίρη και ο Μπάμπης είναι στο σχολείο;
—	64. Ποιος πάει σχολείο με τον Μπάμπη;
—	65. Ποιος είναι ο μικρότερος;
—	66. Ποιος πήγαινε σχολείο αλλά τώρα δεν πάει;
—	67. Ποιος θα πάει σχολείο αλλά δεν πάει ακόμα;

Στοιχεία παιδιού:

Όνομα: Φωτεινή

Ηλικία: 2χρ., 10μην., 17ημερ.

Ημε/νία γέννησης: 28-04-2004

Raw Score: 35

Ημερ/νία εξέτασης: 15-03-2007

Mental Age: 2ετών και 10μηνών

Απαντήσεις Παιδιού	Ερωτήσεις Τεστ
√ √ √	1. Αντιλαμβάνεται, ανταποκρίνεται και καταλαβαίνει το παιδί τη σημασία των εντολών που δίνονται από τη μητέρα (π.χ. «Που είναι ο μπαμπάς;»); 2. Ανταποκρίνεται το παιδί σε μια γνωστή για αυτό λέξη ή φράση που του ζητάμε (π.χ. «Που είναι η μπάλα;»); 3. Κοιτάει το παιδί ένα γνωστό αντικείμενο ή πρόσωπο σε απάντηση κατονομασίας (π.χ. «Που είναι τα παπούτσια σου;»);
√ √ √ √ √ √ √ √	<u>Που είναι;</u> 4. Η μπάλα 5. Το κουτάλι 6. Η βούρτσα 7. Η κούκλα 8. Το αυτοκίνητο 9. Η κούπα 10. Η κάλτσα 11. Ο κύβος
√ √ √ √ √	<u>Που είναι;</u> 12. Η καρέκλα 13. Το μπάνιο 14. Το τραπέζι 15. Το κρεβάτι 16. Το μαχαίρι
√ √ √ √	<u>Που είναι;</u> 17. Το άλογο 18. Ο σκύλος 19. Το μωρό 20. Ο μπαμπάς/άντρας

√	21. Η μαμά/γυναίκα
	<u>Βάλε:</u>
√	22. Την κούκλα πάνω στην καρέκλα
√	23. Το κουτάλι μέσα στην κούπα
√	24. Το μαχαίρι πάνω στο πιάτο
√	25. Τον κύβο μέσα στο κουτί
	<u>Σε ποιο:</u>
√	26. Κοιμόμαστε
	<u>Με ποιο:</u>
√	27. Γράφουμε/ζωγραφίζουμε
√	28. Κόβουμε
√	29. Μαγειρεύουμε
√	30. Σκουπίζουμε
	<u>Ποιο:</u>
√	31. Γαβγίζει
√	32. Μαγειρεύει
x	33. Κάθεται
√	34. Πυροβολεί το κουνέλι
√	35. Κουβαλάει κάτι
√	36. Βρες το κίτρινο μολύβι
x	37. Δείξε μου το μικρότερο κουμπί
x	38. Δώσε μου το μακρύτερο κόκκινο μολύβι
x	39. Βάλε όλα τα άσπρα κουμπιά μέσα στην κούπα
x	40. Βάλε το μαύρο κουμπί κάτω από την κούπα
x	41. Βάλε τα τρία κοντά μολύβια στο κουτί
x	42. Ποιο κουμπί δεν είναι μέσα στην κούπα;
x	43. Πάρε δύο κουμπιά από την κούπα
x	44. Ποια μολύβια είναι στη θέση τους;
x	45. Ποιο κόκκινο μολύβι δεν είναι στη θέση του;
—	46. Ποιο άλογο τρώει χορτάρι;
—	47. Βάλε ένα από τα γουρούνια πίσω από τον άντρα
—	48. Βάλε ένα από τα μικρά γουρούνια δίπλα στο μαύρο γουρούνι
—	49. Σήκωσε το μεγαλύτερο πορτοκαλί γουρούνι και δείξε μου τα μάτια του

—	50. Βάλε τον αγρότη και ένα από τα γουρούνια στο λιβάδι
—	51. Βάλε όλα τα γουρούνια πίσω από το καφέ άλογο
—	52. Βάλε δύο άλογα μαζί
—	53. Βάλε όλα τα πορτοκαλί γουρούνια γύρω έξω από το λιβάδι
—	54. Βάλε όλα τα άλλα ζώα και τον αγρότη μέσα στο λιβάδι
—	55. Ποιο γουρούνι δεν είναι έξω από το λιβάδι;
—	56. Βάλε ένα μικρό γουρούνι δίπλα στον αγρότη
—	57. ποιο μικρό γουρούνι δεν έχει μπει μέσα στο λιβάδι;
	<u>Ποιο μακριά</u>
—	58. Ποια γουρούνια είναι πιο μακριά από τον αγρότη;
—	59. Βάλε όλα τα ζώα εκτός από το μαύρο γουρούνι στο κουτί
	Τέσσερις κούκλες. “Εδώ είναι ο Μπάμπης, εδώ είναι η Μαρία, εδώ είναι η μαμά και εδώ είναι το μωρό”.
—	60. Ο Μπάμπης σπρώχνει το μωρό. Ποιο είναι κακό παιδί;
—	61. Ποιον σηκώνει η μαμά να παρηγορήσει;
—	62. Η Μαίρη και ο Μπάμπης πάνε σχολείο. Ποιος κάθεται με τη μαμά;
—	63. Ποιος πηγαίνει στα μαγαζιά όταν η Μαίρη και ο Μπάμπης είναι στο σχολείο;
—	64. Ποιος πάει σχολείο με τον Μπάμπη;
—	65. Ποιος είναι ο μικρότερος;
—	66. Ποιος πήγαινε σχολείο αλλά τώρα δεν πάει;
—	67. Ποιος θα πάει σχολείο αλλά δεν πάει ακόμα;

Θ Συνοπτικά τα Αποτελέσματα:

- Mental Age (μετά από αξιολόγηση στο σύνθετο λόγο):
 - , Γιάννης: η νοητική του ηλικία (κατανόηση λέξεων) βρίσκεται 1 μήνα πιο πίσω σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία.
 - f* Φωτεινή: η νοητική της ηλικία (κατανόηση λέξεων) ταυτίζεται με τη χρονολογική της ηλικία και βρίσκεται 1 μήνα πιο μπροστά σε σχέση με τη νοητική ηλικία (κατανόηση λέξεων) του Γιάννη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα μελέτη επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα της έρευνας των Charman & Miller (1981) τα οποία αναφέρουν ότι υπάρχει σημαντικός συσχετισμός μεταξύ της χρονολογικής ηλικίας των παιδιών και του μέσου μήκους εκφωνήματος (MLU). Τα δύο από τα τρία παιδιά που αξιολογήθηκαν (ο Γιάννης και η Φωτεινή) παρουσίασαν φυσιολογικές τιμές MLU για την ηλικία τους. Η Φωτεινή για την ακρίβεια, παρουσίασε κατά 0.2 μεγαλύτερο MLU από το MLU του Γιάννη. Η αλήθεια είναι ότι το τρίτο από τα παιδιά το οποίο δεν αξιολογήθηκε (η Αναστασία), υπολογίζεται πως θα παρουσιάσει MLU κάποιας μικρότερης χρονολογικής ηλικίας από αυτήν που βρίσκεται τώρα καθώς δεν παράγει καμία σχεδόν λέξη (μόνο τη λέξη “μαμά” και κάποιες φορές τη λέξη “μπαμπάς”) και κατανοεί μόνο απλές εντολές μικρού μήκους.

Η παρούσα μελέτη επιβεβαιώνει και τα αποτελέσματα της έρευνας των Groom & Reilly (2005) τα οποία αναφέρουν ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των προγεννητικών, περιγεννητικών και μεταγεννητικών παραγόντων κινδύνου τόσο χαμηλότερο είναι το συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα. Παρατηρούμε δηλαδή ότι η Φωτεινή παρουσιάζει το υψηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα καθώς παίρνει την υψηλότερη βαθμολογία σε όλες τις δοκιμασίες και έχουν αναφερθεί για αυτήν 2 παράγοντες κινδύνου (χαμηλό βάρος γέννησης και μειωμένη διάρκεια εγκυμοσύνης). Όσον αφορά τα άλλα δύο παιδιά (Γιάννης και Αναστασία) για τα οποία έχει αναφερθεί μεγαλύτερος αριθμός παραγόντων κινδύνου, παρουσιάζουν μικρότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα. Έχει αναφερθεί για αυτούς ο ίδιος αριθμός παραγόντων κινδύνου (χαμηλό βάρος γέννησης, μειωμένη διάρκεια εγκυμοσύνης, παραμονή σε θερμοκοιτίδα, όχι θηλασμός). Η διαφορά όμως αυτών των δύο παιδιών δε βρίσκεται στον αριθμό των παραγόντων κινδύνου αλλά στη βαρύτητά τους καθώς ο Γιάννης έμεινε 2 εβδομάδες σε θερμοκοιτίδα μετά τη γέννησή του ενώ

η Αναστασία 1 μήνα. Σε αυτό ίσως να οφείλεται και το γεγονός ότι ο Γιάννης παρουσίασε υψηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα από την Αναστασία για την οποία δεν υπάρχει κανένα γλωσσικό αποτέλεσμα για λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί.

Με το πέρας της μελέτης αυτής καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι παιδιά πολλαπλής γέννας έχουν την δυνατότητα –αν όχι όλα τα παιδιά, κάποια από αυτά– να είναι φυσιολογικοί ομιλητές της γλώσσας. Δεν παρουσιάζουν όμως την ίδια γλωσσική εξέλιξη. Κάποιο μπορεί να είναι πιο μπροστά από τα άλλα παιδιά της ίδιας γέννας ή πιο πίσω όσον αφορά τη γλωσσική και την επικοινωνιακή του ικανότητα. Επίσης, μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, δε μπορεί κανείς να πει ότι το παιδί με τα καλύτερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί πρώτο (έστω και για λίγα μόνο λεπτά σε σχέση με τα υπόλοιπα έμβρυα της ίδιας γέννας) ή ότι το παιδί με τα χειρότερα γλωσσικά αποτελέσματα θα είναι αυτό που έχει γεννηθεί τελευταίο. Η έρευνα έδειξε ότι τα καλύτερα γλωσσικά αποτελέσματα τα είχε το παιδί που γεννήθηκε τελευταίο, μετά ακολουθούσε το πρώτο σε σειρά γέννησης παιδί ενώ το μικρότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα παρουσιάστηκε στο μεσαίο κατά σειρά γέννησης παιδί.

Τέλος, παρατηρείται μέσα από τα στοιχεία και τα αποτελέσματα της έρευνας ότι υπάρχει κάποια σύνδεση μεταξύ της κινητικής και της γλωσσικής ανάπτυξης στα παιδιά πολλαπλής γέννας. Το παιδί το οποίο παρουσίασε το υψηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα, είναι το παιδί το οποίο και μπουσούλισε αλλά και περπάτησε πρώτο. Ενώ, το παιδί το οποίο παρουσίασε το χαμηλότερο συνολικό γλωσσικό αποτέλεσμα είναι εκείνο το οποίο άργησε να μπουσουλίσει και περπάτησε τελευταίο απ' όλα. Το άλλο παιδί βρίσκεται κάπου ανάμεσα από τα άλλα δύο παιδιά όσον αφορά την κινητική και τη γλωσσική του ανάπτυξη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ j :

Οι Φθόγγοι της Νέας Ελληνικής

ΟΙ ΦΘΟΓΓΟΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Στον παρακάτω πίνακα τα σύμφωνα κατατάσσονται με:

- τη θέση που σχηματίζονται
- τον τρόπο
- τη φωνή

ΟΙ ΦΘΟΓΓΟΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΣΥΜΦΩΝΑ

ΦΩΝΗ		α	η	α	η	α	η	α	η	α	η	α	η
ΘΕΣΗ		χειλικά		χειλοδοντικά		οδοντικά		φατνιακά		ουρανικά		υπερωϊκά	
Τ	έρρινα		m						n		ɲ*		
	στιγμαία	p	b			t	d			c*	ʃ*	k	g
Ο	εξακολουθητικά			f	v	θ	ð	s	z	ç*	ʝ*	x	ɣ
Π	προστριβόμενα							ts	dz				
Ο	υγρά	πλάγια							l		ʎ*		
		παλλόμενα							ʎ**				

- * αλλόφωνα: /κ/ → /c/ : κυάλια, [ˈcaʎa]
 /ɣ/ → /ʃ/ : γκιώνης, [ˈʃonis]
 /μ/ → /ɲ/ : αμφιβολία, [amfiβoˈlija]
 /ν/ → /ɲ/ : πανιά, [paˈɲa]
 /η/ → /ɲ/ : άγκος, [ˈaŋkos]
 /λ/ → /ʎ/ : ήλιος, [ˈiʎos]
 /χ/ → /ç/ : χιόνι, [ˈçoni]
 /ψ/ → /ʝ/ : γιαγιά, [jaˈja]

** Για λόγους εκτύπωσης στο βιβλίο χρησιμοποιήθηκε το σύμβολο /ɲ/ αντί του συμβόλου /ɣ/ που αντιστοιχεί στα Ελληνικά.

Τα φωνήεντα στον παρακάτω πίνακα κατατάσσονται σύμφωνα με τη θέση της γλώσσας και το άνοιγμα της στοματικής κοιλότητας.

ΦΩΝΗΕΝΤΑ

	Πρόσθια	Κεντρικά	Οπίσθια
Κλειστά	.i		u'
Μεσαία		.e	o'
Ανοιχτά			a.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ κ:

Κωδικοί Διαδικασιών Απλοποίησης

ΚΩΔΙΚΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΟΜΙΚΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

1. Πτώση προτονικής συλλαβής
2. Πτώση μετατονικής συλλαβής
3. Ολικός αναδιπλασιασμός
4. Μερικός αναδιπλασιασμός
5. Πτώση τελικού συμφώνου
6. Πτώση φθόγγων και συμπλεγμάτων

ΑΡΜΟΝΙΕΣ

7. Αρμονία υπερωική
8. Αρμονία φατνιακή - οδοντική
9. Αρμονία χειλική
10. Αρμονία ως προς τον τρόπο
11. Αρμονία ως προς την ηχηρότητα
12. Μετάθεση - Μετακίνηση

ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

13. Εξακολουθητικό + υγρό
/vl / fl / vl / θr / vr / fr / γr / δr / :
/γlosa / → ['γosa]
14. Εξακολουθητικό + στιγμιαίο
/xt / ft / : /'xtipise / → ['tipise]
15. Εξακολουθητικό + έρρινο
/xn / zm / : /'fadazma / → ['fadama]
16. Εξακολουθητικό + εξακολουθητικό
/δj / zγ / sf / sx / vγ / : /sxo'lio / → [xo'lio]
17. /s / + στιγμιαίο
/sc / sk / sp / st / : /'spiti / → ['piti]
18. Εξακολουθητικό + στιγμιαίο
+ υγρό
/str/xtr / : /sfi 'rixtra / → [sfi 'rixta]
- 18α. Εξακολουθητικό + στιγμιαίο
+ εξακολουθητικό
/ftç / : /'ftçari / → ['fari]
19. Στιγμιαίο + υγρό
/pl / kl / tr / kr / dr / : /kre'vati / → [ce'vati]
- 19α. Στιγμιαίο + εξακολουθητικό
/bç / pç / tç / : /'pçata / → ['pata]
20. Στιγμιαίο + έρρινο
/kn / pn / : /ka'pnos / → [ka'pos]
21. Έρρινο + έρρινο
/mn / : /'limni / → ['limi]
22. Στιγμιαίο + εξακολουθητικό
/ks / ps / : /pso'mi / → [po'mi]

Όταν είναι σωστό, μπαίνει 0 στην πρώτη στήλη.

ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

23. Εμπροσθοποίηση
24. Οπισθοποίηση

ΣΤΙΓΜΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

25. /f/ → [p] /v/ → [b]
26. /θ/ → [p] ή [t] /ð/ → [b] ή [d]
27. /s/ → [t] /z/ → [d]
28. /ts/ → [t] /dz/ → [d]
29. /ç/ → [c] /j/ → [ʃ]
30. /x/ → [k] /γ/ → [g]
31. /l/ → [d]
- /r/ → [d]

ΟΥΡΑΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

32. /r/ → [j]
33. /l/ → [j]
- /k/ → [j]
34. /f/ → [ç] /v/ → [j]
35. /s/ → [ç] /z/ → [j]
36. /θ/ → [ç] /ð/ → [j]
37. /x/ → [ç] /γ/ → [j]
38. /ts/ → [ç] /dz/ → [j]
39. /r/ → [l]
40. /k/ → [l]
41. Ηχηροποίηση: /'por,ta/ → ['bor,ta]
42. Ανχοποίηση: /'zoni/ → ['soni]
43. Φατνιακή Πραγμάτωση οδοντικών
/θ/ → [s]
/ð/ → [z]: /ðoro/ → ['zoro]
44. Χειλική πραγμάτωση οδοντικών
/θ/ → [f]: /'θelo/ → ['felo]
/ð/ → [v]
45. /ks/ → [ts]: /'ksilo/ → ['tsilo]
46. /ps/ → [ts]: /pso'mi/ → [tso'mi]
47. /ts/ → [s]: /'tsada/ → ['sada]
/dz/ → [z]: /'dzami/ → ['zami]
50. Άλλα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι :

**Απαντήσεις από τη Δοκιμασία
Φωνητικής και Φωνολογικής
Εξέλιξης**

Όνομα: Μ. Φ.
 Ημερ. Γέννησης: 28-04-2004
 Ημερ. Εξέτασης: 30-01-2007
 Ηλικία: 2 χρονών, 9 μηνών & 2 ημερών
 Εξεταστής: Μαυροβιμάζη Αρετή Διάρκεια 1 hour
 Παρατηρήσεις: _____

①	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνοτακτική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνοτακτική καταγραφή	Διαδικασίες		
①	παπούτσι	pa'putsi	cv'encv	pa'pusi	CV'CVCV	47		
②	ταξί	ta'ksi	cv'ccv	ta'ksi	CV'CCV	0		
③	φεγγάρι	fe'gari	cv'encv	fe'gari	CV'CVCV	0		
④	μαχαίρι	ma'çeri	cv'encv	ma'çeri	CV'CVCV	0		
⑤	βρύση	'vrisi	'ccv	'visi	'CVCV	13		
⑥	ρόδα	'roða	'encv	'roja	'CVCV	36		
⑦	σημαία	si'mea	cv'cnn	si'mea	CV'CVV	0		
⑧	ζώνη	'zoni	'encv	'zoni	'CVCV	0		
⑨	αγελάδα	a'je'laða	vcv'encv	a'je'laja	vcv'encv	36		
⑩	άγγελος	'a'felos	'encvnc	'a'jelos	'vcvnc	0		
⑪	κερί	ce'ri	cv'cv	ce'ri	CV'CV	0		
⑫	θάλασσα	'thalasa	'encvnc	'çalasa	'CVCVCV	36		
⑬	τζάκι	'dzaki	'encv	'zaci	'CVCV	47		
⑭	φλιτζάνι	fli'dzani	ccv'encv	f'i'zani	CV'CVCV	13	47	
⑮	κρεβάτι	kre'vati	ccv'encv	kle'vati	ccv'encv	39		
⑯	κλειδί	kli'ði	ccv'cv	kli'ji	ccv'cv	36		
⑰	σπίτι	'spiti	'ccvnc	spi'taci	ccv'encv	0		
⑱	ξύλο	'ksilo	'ccvnc	'ksilo	'ccvnc	0		
⑲	στρατιωτάκι	stratço'taci	ccvncv'encv	sa'fçotaci	cvccv'encv	18	23	10
⑳	γλώσσα	'ylosa	'ccvnc	'ylosa	'ccvnc	0		
㉑	κουμπιά	ku'bja	cv'ccv	ku'pça	CV'CCV	42		
㉒	δελφίνι	ðel'fini	cvc,'encv	fe'fini	CV'CVCV	4	6	
㉓	αυγό	a'vgo	v'ccv	a'vgo	v'ccv	0		
㉔	αυτιά	a'ftça	v'ccv	a'ftça	v'ccv	0		
㉕	γράμμα	'grama	'ccvnc	'çlama	'ccvnc	39		
㉖	εργοστάσιο	er,yo'stasio	vc,cv'ccvncv	e'jostasio	vcv'ccvncv	6	37	
㉗	αρκούδα	ar,'kuða	vc,'encv	ar'ku'ðaci	vcv'encv	36		
㉘	πόρτα	'por,ta	'cvc,cv	'bo'kta	'cvccv	41	24	
㉙	αριθμός	ariθ,'mos	vcvc,'cvc	ali'ðmi	vcv'ccv	39		
㉚	σφυρίχτρα	sfi'rixtra	ccv'cvccv	fi'lixtra	CV'CVCCV	16	39	18

	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνοτακτική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνοτακτική καταγραφή	Διαδικασίες			
31	λιοντάρι	lo'dari	cv'cvcv	lɔdari	cv'cvcv	40			
32	χουτρή	xo'dri	cv'ccv	xɔdri	cv'ccv	19			
33	δράκος	ðra'kos	'ccvcvc	'dɔkos	'cv'cvcv	13	26		
34	θερμόμετρο	θer,'mometro	cvc,'cvcvcvcv	θer'mɔmɛtrɔ	cv'cvcvcvcv	36	19		
35	αυτοκίνητο	afto'cinito	vccv,'cvcvcv	aftɔ'cinito	vccv'cvcvcv	0			
36	ντουλάπα	du'lapa	cv'cvcv	du'lɔpɔ	cv'cvcv	0			
37	καλάθι	ka'laθi	cv'cvcv	ka'lɔθi	cv'cvcv	36			
38	καραμέλα	kara'mela	cvcv'cvcv	ka'rɔmɛla	cv'cvcvcv	0			
39	ναύτης	'naftis	'cvcvcv	'nɔtis	'cv'cvcv	14			
40	νερό	ne'ro	cv'cv	ne'rɔ	cv'cv	0			
41	λουλούδι	lu'luði	cv'cvcv	lu'luði	cv'cvcv	0			
42	βελόνα	ve'lona	cv'cvcv	ve'lɔna	cv'cvcv	34			
43	κελώνα	çe'lona	cv'cvcv	çe'lɔna	cv'cvcv	0			
44	κάγκελο	'kaʒelo	'cvcvcv	'kaʒɛla	'cv'cvcv	0			
45	κύματα	'cimata	'cvcvcv	'cimɔta	'cv'cvcv	0			
46	ήλιος	'ivos	'vcvc	'iɔs	'vcvc	33			
47	καράβι	ka'ravi	cv'cvcv	ka'rɔvi	cv'cvcv	32			
48	φωτιά	fo'tça	cv'ccv	fɔtça	cv'ccv	19a	29		
49	καφές	ka'fes	cv'cvc	ka'fɛs	cv'cvc	0			
50	τζάμι	'dzami	'cvcv	'dʒɔmi	'cv'cvcv	0			
51	ψαλίδι	psa'liði	ccv'cvcv	psɔliði	ccv'cvcv	0			
52	σχολείο	sxo'lio	ccv'cvcv	skɔlio	ccv'cvcv	30			
53	σφυρί	sfi'ri	ccv'cv	sfiri	cv'cv	16			
54	καρφί	kar,'fi	cvc,'cv	ka'fi	cv'cv	6			
55	σγουρά	zy'ra	ccv'cv	ʒu'ra	cv'cv	16	32		
56	φάντασμα	'fadazma	'cvcvcvcv	'faðɔzma	'cv'cvcvcv	0			
57	παλιό	pal,'to	cvc,'cv	pɔto	cv'cv	6			
58	θρανίο	θra'nio	ccv'cvcv	θɔnio	cv'cvcv	13	44		
59	καπνός	ka'pnos	cv'ccvc	ka'pnɔs	cv'ccvc	10			
60	δάχτυλο	ðaxtilo	'cvcvcvcv	'ðɔxtilo	'cv'cvcvcv	36			
61	παιχνίδια	pe'xniða	cv'ccvcvcv	pe'niða	cv'cvcv	15	16		
62	σκαμνί	ska'mni	ccv'ccv	skɔmni	ccv'ccv	0			
63	ρολόι	ro'loi	cv'cvcv	ro'lo	cv'cvcv	39			
64	μηχανή	mixa'ni	cvcv'cv	miχɔni	cv'cvcv	0			
65	σύννεφο	'sinefo	'cvcvcv	'sinɛfo	'cv'cvcv	0			
66	βροχή	vro'çi	ccv'cv	vɔçi	cv'cv	13			
67	λάμπα	'laba	'cvcv	'laβɔ	'cv'cv	0			
68	αεροπλάνο	aero'plano	vvcv'cvcvcv	æroplɔno	vvcv'cvcvcv	39			
69	κύκνος	'ciknos	'cvcvcvc	'ciknɔs	'cv'cvcvc	0			
70	λίμνη	'limni	'cvcvcv	'limni	'cv'cvcv	0			

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνοτακτική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνοτακτική καταγραφή	Διαδικασίες				
1	τσουλήθρα	tsu'liθra	cv'cvccv	tsuliga	cv'cv'cv	13	36		
2	γλειφιτζούρι	γlifí'dzuri	ccvcv'cvcv	fisizuli	cv'cv'cv'cv	4	6	47	39
3	τρέχει	'treçi	'ccvcv	'teçi	'cv'cv	19			
4	κούνιες	'kunes	'cvcvc	'kunes	'cv'cv'c	0			
5	χτύπησε	'xtipise	'ccvcvcv	'xtipise	'ccvcvcv'cv	0			
6	πέτρες	'petres	'cvcvcvc	'petes	'cv'cv'c	19			
7	παίζουν	'pezun	'cvcvc	'pezun	'cv'cv'c	0			
8	μπάλα	'bala	'cvcv	'bala	'cv'cv	0			
9	μωρό	mó'ro	cv'cv	moro	cv'cv	0			
10	καρότσι	ka'rotsi	cv'cvcv	kãrotsi	cv'cv'cv	0			
11	σκύλος	'scilos	'ccvcvc	'scilos	'ccvcvc	0			
12	παγωτό	paγo'to	cvcv'cv	paγoto	cv'cv'cv	0			
13	τσάντα	'tsada	'cvcv	'sada	'cv'cv	47			
14	κάστρο	'kastro	'cvcvcv	'kãstro	'cv'cv'cv	18			
15	χώμα	'xoma	'cvcv	'xoma	'cv'cv	0			
16	φτυάρι	'ftçari	'ccvcv	'çari	'cv'cv	18a			
17	έσπασε	'espase	'vccvcv	'espase	'vccvcv'cv	0			
18	πιάτα	'pçata	'ccvcv	'çata	'cv'cv	19a			
19	καρέκλα	ka'rekla	cv'cvccv	kãlekla	cv'cv'ccv	39			
20	φούσκες	'fusces	'cvcvcvc	'fusces	'cv'cv'cv'c	0			
21	αγόρι	a'çori	v'cvcv	açori	v'cv'cv	0			
22	γάτα	'çata	'cvcv	'çata	'cv'cv	0			
23	ψάρι	'psari	'ccvcv	'psari	'ccvcv	0			
24	διαβάζει	ðja'vazi	ccv'cvcv	jàvazi	cv'cv'cv	16			
25	βιβλίο	vi'vlio	cv'ccv	vi'vlio	cv'ccv	0			
26	γαλιά	ja'ka	cv'cv	jàka	cv'cv	0			
27	κάθεται	'kaθete	'cvcvcv	'kãsete	'cv'cv'cv	43			
28	ψυγείο	psi'çio	ccv'cv	psijio	ccv'cv	0			
29	μπουκάλι	bu'kali	cv'cvcv	buhali	cv'cv'cv	0			
30	τηγάνι	ti'çani	cv'cvcv	tiçani	cv'cv'cv	0			
31	κουζίνα	ku'zina	cv'cvcv	kuzina	cv'cv'cv	0			

Όνομα: M. J.

Ημερ. Γέννησης: 28-4-2004

Ημερ. Εξέτασης: 30-1-2007

Ηλικία: 2 χρονών 9 μηνών κ; 2 ημερών

Εξεταστής: Μαυρομμάκη Αρετή Διάρκεια 1 hour

Παρατηρήσεις:

№	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνοτακτική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνοτακτική καταγραφή	Διαδικασίες		
①	παπούτσι	pa'putsi	cv'cvcv	pa'pu:si	cv'cvcv	47		
②	ταξί	ta'ksi	cv'ccv	ka:si	cv'cvcv	24	22	
③	φεγγάρι	fe'gari	cv'cvcv	e'ga:laci	v'cvcvcv	6		
④	μαχαίρι	ma'çeri	cv'cvcv	ma'se:li	cv'cvcvcv	23	39	
⑤	βρύση	'vrisi	'ccvcv	'zi:si	'cvcvcv	13	11	
⑥	ρόδα	'roða	'cvcv	'jo:va	'cvcvcv	32	44	
⑦	σημαία	si'mea	cv'cvcv	si'mea	cv'cvcv	0		
⑧	ζώνη	'zoni	'cvcv	'zoni	'cvcvcv	0		
⑨	αγελάδα	a:je'laða	vcv'cvcv	a:je'la:va	vcv'cvcvcv	44		
⑩	άγγελος	'a:ɣelos	'vcvcvc	'a:ɣelos	'vcvcvc	0		
⑪	κερί	ce'ri	cv'cv	ce'ri	cv'cvcv	32		
⑫	θάλασσα	'θalasa	'cvcvcv	'la:la:sa	'cvcvcvcv	4		
⑬	τζάκι	'dzaki	'cvcv	'za:ci	'cvcvcv	47		
⑭	φλυτζάνι	fl'i'dzani	ccv'cvcv	i'za:ni	v'cvcvcv	6	47	
⑮	κρεβάτι	kre'vati	ccv'cvcv	ce'ja:ti	cv'cvcvcv	19		
⑯	κλειδί	kli'ði	ccv'cv	ci'ði	cv'cvcv	19		
⑰	σπίτι	'spiti	'ccvcv	pi:ti	cv'cvcvcv	17		
⑱	ξύλο	'ksilo	'ccvcv	'sio	'cvcv	22	6	
⑲	στρατιωτάκι	stratç'o'taci	ccvcvcv'cvcv	ato:ta:ci	vcv'cvcvcv	6		
⑳	γλώσσα	'ɣlosa	'ccvcv	'ɣjo:sa	'ccvcvcv	33		
㉑	κουμπιά	ku'bja	cv'ccv	ku'ja	cv'cvcv	19a		
㉒	δελφίνι	ðel,'fini	cvc,'cvcv	ve'fi:ni	cv'cvcvcv	44	6	
㉓	αυγό	a'vɣo	v'ccv	a'vo	v'cvcv	16		
㉔	αυτιά	a'ftça	v'ccvcv	a'ca	v'cvcv	18a	29	
㉕	γράμμα	'ɣrama	'ccvcv	'ɣa:ma	'cvcvcv	13		
㉖	εργοστάσιο	er,'vo'stasio	vc, cv'ccvcvcv	eo:ta:sio	vcv'cvcvcv	6	17	
㉗	αρκούδα	ar,'kuða	vc,'cvcv	a:ku:ða:ci	vcv'cvcvcv	6		
㉘	πόρτα	'por,ta	'cvc, cv	'bo:ta	'cvcvcv	41	6	
㉙	αριθμός	ariθ,'mos	vcvc,'cvc	a:i'mi	vcv'cvcv	6		
㉚	σφυρίχτρα	si'riχtra	ccv'cvccvcv	si:ri:ta	cv'cvcvcv	16	6	18

	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνοτακτική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνοτακτική καταγραφή	Διαδικασίες			
31	λιουτάρι	lo'dari	cv'cvcv	ɫɔdʲɑjɪ	v'cvcv	6	32		
32	χουτρή	xo'dri	cv'ccv	xɔdɪ	cv'cv	19			
33	δράκος	ðra'kos	'ccvcvc	'dɑkɔs	'cvcvc	13	26		
34	θερμόμετρο	θer,'mometro	cvc,'cvcvcv	e'ometo	v'vcvcv	6	19		
35	αυτοκίνητο	afto'cinito	vccv,'cvcvcv	'ititɔ	'vcvcv	1	6	4	
36	ντουλάπα	du'lapa	cv'cvcv	ɫɔjɑpɑ	cv'cvcv	9	33		
37	καλάθι	ka'laθi	cv'cvcv	kɑjɑθɪ	cv'cvcv	33	44		
38	καραμέλα	kara'mela	cvcv'cvcv	kɑɑmela	cv'vcvcv	6			
39	ναύτης	'naftis	'cvcvcv	'nɑtɪs	'cvcvc	14			
40	νερό	ne'ro	cv'cv	nejo	cv'cv	32			
41	λουλούδι	lu'luði	cv'cvcv	jujuði	cv'cvcv	33			
42	βελόνα	ve'lona	cv'cvcv	je'ɔnɑ	cv'vcv	34	6		
43	κελώνα	çe'lona	cv'cvcv	se'lonɑ	cv'vcv	50	6		
44	κάγκελο	'kaʒelo	'cvcvcv	'gɑʒelɔ	'cvcvcv	11			
45	κύματα	'cimata	'cvcvcv	'cimɑtɑ	'cvcvcv	0			
46	ήλιος	'iɫos	'vcvc	'ijos	'vcvc	33			
47	καράβι	ka'ravi	cv'cvcv	kɑjɑvɪ	cv'cvcv	32			
48	φωτιά	fo'tɕɑ	cv'ccv	ɔtɑ	vcv	6	19a		
49	καφές	ka'fes	cv'cvc	kɑfes	cv'cvc	0			
50	τζάμι	'dzami	'cvcv	'jɑmɪ	'cvcv	47	35		
51	ψαλίδι	psa'liði	ccv'cvcv	'jiʝɪ	'cvcv	1	33	3	
52	σχολείο	sxo'lio	ccv'cvcv	xɔliɔ	cv'vcv	16	6		
53	σφυρί	sfi'ri	ccv'cv	sɪʝɪ	cv'cv	16	32		
54	καρφί	kar,'fi	cvc,'cv	kɑfɪ	cv'cv	6			
55	σγουρά	ʒy'u'ra	ccv'cv	ʒy'jɑ	cv'cv	16	32		
56	φάντασμα	'fadazma	'cvcvcv	'ɑdɑzɑ	'vcvcv	6			
57	παλιτό	pal,'to	cvc,'cv	pɑtɔ	cv'cv	6			
58	θρανίο	θra'nio	ccv'cvcv	tɑnɪɔ	cv'cvcv	13	26		
59	καπνός	ka'pnos	cv'ccvc	kɑnɔs	cv'cvc	20			
60	δάχτυλο	ðaxtilo	'cvcvcvcv	'zɑtɪlɔ	'cvcvcvcv	43	14		
61	παιχνίδια	pe'xniðja	cv'ccvcv	pe'xniʝɑ	cv'ccvcv	16			
62	οκαμνί	ska'mni	ccv'ccv	kɑmni	cv'ccv	17			
63	ρολόι	ro'loi	cv'cvcv	lɔlɔɪ	cv'cvcv	39			
64	μηχανή	miχa'ni	cvcv'cv	miχɑni	cv'vcv'cv	0			
65	σύννεφο	'sinefo	'cvcvcv	'inɛfɔ	'vcvcv	6			
66	βροχή	vro'çi	ccv'cv	vɔʝɪ	cv'cv	13			
67	λάμπα	'laba	'cvcv	'jɑbɑ	'cv'cv	33			
68	αεροπλάνο	aero'plano	vccv'ccvcv	ae'ɑnɔ	v'vcv'cv	1	6		
69	κύκνος	'ciknos	'cvcvcv	'ciɫnɔs	'cvcvcv	20			
70	λίμνη	'limni	'cvcvcv	'imni	'vcvcv	6			

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Κωδικός	Λέξη	Φωνολογικό μοντέλο	Φωνοτακτική δομή	Φωνητική καταγραφή	Φωνοτακτική καταγραφή	Διαδικασίες			
						1	2	3	4
1	τσουλήθρα	tsu'liθra	cv'evccv	ʈiθa	v'vcv	6	13		
2	γλειφιτζούρι	γlifi'dzuri	ccvcv'cvcv	izizuzi	v'vcv'vcv	6	4	47	32
3	τρέχει	'treçi	'ccvcv	'ceçi	'cvcv	19	10		
4	κούνιες	'kunes	'cvcvc	'kunes	'cvcvc	0			
5	χτύπησε	'xtipise	'ccvcvcv	'ipise	'vcvcv	6			
6	πέτρες	'petres	'cvcvc	'petes	'cvcvc	19			
7	παίζουν	'pezun	'cvcvc	'pedun	'cvcvc	27			
8	μπάλα	'bala	'cvcv	'bala	'cvcv	0			
9	μωρό	mo'ro	cv'cv	mojo	cv'cv	32			
10	καρότσι	ka'rotsi	cv'cvcv	kaɟosi	cv'cvcv	32	47		
11	σκύλος	'scilos	'ccvcvc	'cilos	'cvcvc	17			
12	παγωτό	paɟo'to	cvcv'cv	paɟoto	cvcv'cv	0			
13	τσάντα	'tsada	'cvcv	'sada	'cvcv	47			
14	κάστρο	'kastro	'cvcvcv	'kato	'cvcv	18			
15	χώμα	'xoma	'cvcv	'xoma	'cvcv	0			
16	φτυάρι	'ftçari	'ccvcv	'çaji	'cvcv	18a	29	32	
17	έσπασε	'espase	'vcvcv	'epase	'vcvcv	17			
18	πίατα	'pçata	'ccvcv	'pçata	'ccvcv	0			
19	καρέκλα	ka'rekla	cv'cvcvcv	kaɟeta	cv'cvcv	32	19	23	
20	φούσκες	'fusces	'cvcvcvc	'fusces	'cvcvcvc	0			
21	αγόρι	a'çori	v'cvcv	aɟoji	v'cvcv	32			
22	γάτα	'çata	'cvcv	'çata	'cvcv	0			
23	ψάρι	'psari	'ccvcv	'saji	'cvcv	22	32		
24	διαβάζει	ðja'vazi	ccv'cvcv	aɟazi	v'cvcv	6			
25	βιβλίο	vi'vljo	cv'ccvcv	zizjo	cv'cvcv	24	13	4	
26	γυαλιά	ja'ça	cv'cv	jaɟa	cv'cv	33			
27	κάθεται	'kaθete	'cvcvcv	'asete	'vcvcv	6	43		
28	ψυγείο	psi'çjo	ccv'cvcv	siçjo	cv'cvcv	22			
29	μπουκάλι	bu'kali	cv'cvcv	buɟaji	cv'cvcv	33			
30	τηγάνι	ti'çani	cv'cvcv	tiçani	cv'cvcv	0			
31	κουζίνα	ku'zina	cv'cvcv	kuzina	cv'cvcv	0			

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ m:

**Απαντήσεις από την Αξιολόγηση
Κατανόησης και Παραγωγής
Τοπικών Επιρρημάτων και
Προθέσεων**

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Επιρρηματικές μορφές

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004

Ηλικία 8 ετ., 9 μην., 7 ημ.

Όνομα Η. Δ.

Απαντήσεις Παιδιού

1. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **πάνω**.

1 (1)

2. (πάνω αριστερά)

Εδώ μένει ο Νίκος. Γύρω του βλέπουμε δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **δίπλα**.

8 (8)

3. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **μακριά**.

10 (4)

4. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **μπροστά**.

12 (12)

5. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπιτάκι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **μέσα**.

13 (13)

6. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κάτω**.

3 (3)

7. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κοντά**.

10 (10)

8. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **πίσω**.

11 (11)

9. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπιτάκι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **έξω**.

14 (14)

ΣΗΜ: Σεις παρενθέσεις που βρίσκονται δίπλα από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Επιρρηματικές μορφές

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004
Ηλικία 2 χρ., 9 μην., 7 ημ.
Όνομα Η.Φ.

Απαντήσεις Παιδιού

1. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **πάνω**.

1 (1)

2. (πάνω αριστερά)

Εδώ μένει ο Νίκος. Γύρω του βλέπουμε δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **δίπλα**.

8 (8)

3. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **μακριά**.

10 (4)

4. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **μπροστά**.

12 (12)

5. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπιτάκι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **μέσα**.

13 (13)

6. (πάνω δεξιά)

Εδώ είναι ένα μεγάλο σπίτι που μένουν πολλοί άνθρωποι.
Εδώ μένει ο Γιάννης. Γύρω του μένουν 3 γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κάτω**.

3 (3)

7. (1^{ος} όροφος)

Εδώ μένει η Χριστίνα και άλλες δύο γυναίκες.
Δείξε μου τη γυναίκα που μένει **κοντά**.

10 (10)

8. (κάτω αριστερά)

Εδώ είναι ένα δένδρο και δύο παιδάκια.
Δείξε μου το παιδάκι που είναι **πίσω**.

11 (11)

9. (κάτω δεξιά)

Εδώ είναι ένα σπιτάκι σκύλου και δύο σκυλάκια.
Δείξε μου το σκυλάκι που είναι **έξω**.

14 (14)

ΣΗΜ: Στις παρενθέσεις που βρίσκονται δεξιά από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Σύνθετες Προθέσεις

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004
Ηλικία 2 χρ., 9 μην., 7 ημ.
Όνομα Η.Ι.

Απαντήσεις Παιδιού

1. **Κοντά σε**
(2, 3, 4)

Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι

2 2

2. **Μπροστά από (1)**
(5, 6, 7)

Το παιδί είναι μπροστά από το σπίτι

6 5

3. **Μέσα σε**
(2, 5, 8)

Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι

8 8

4. **Επάνω από**
(10, 11, 18)

Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο

18 18

5. **Πίσω από (1)**
(5, 6, 16)

Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι

6 6

6. **Μακριά από**
(2, 3, 15)

Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι

3 3

7. **Επάνω σε**
(12, 13, 14)

Το πουλί είναι πάνω στο παιδί

12 12

8. **Έξω από**
(5, 8, 17)

Το παιδί είναι έξω από το σπίτι

5 5

9. **Κάτω από**
(9, 10, 18)

Το αεροπλάνο είναι κάτω από το σύννεφο

-----¹⁰----- 10

10. **Ανάμεσα σε**
(19, 20, 21)

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα

-----¹⁹----- 19

11. **Μπροστά από (2)**
(28, 29, 30)

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο

-----³⁰----- 29

12. **Μέσα από**
(22, 23, 24)

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν

-----²²----- 22

13. **Δίπλα σε**
(25, 26, 27)

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι

-----²⁵----- 25

14. **Πίσω από (2)**
(31, 32, 33)

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι

-----³³----- 33

Αν απαντηθούν λάθος οι 4 η/και η 7 κάνουμε και τις παρακάτω δύο:

15. **Επάνω σε**
(36, 37, 38)

Το κάδρο είναι πάνω στο τραπέζι

-----³⁷----- 37

16. **Επάνω από**
(36, 37, 38)

Το κάδρο είναι πάνω από το τραπέζι

“Το κάδρο είναι ΠΙΟ πάνω από το τραπέζι.”

-----³⁷-----
-----³⁶-----
-----³⁶-----

ΣΗΜ.: Οι αριθμοί που βρίσκονται δίπλα από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ/Σύνθετες Προθέσεις

Ημερομ. Γένν. 28-04-2004
Ηλικία 2 χρ., 9 μην., 7 ημ.
Όνομα Η.Φ.

Απαντήσεις Παιδιού

1. **Κοντά σε**
(2, 3, 4)

Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι

2 ----- 2

2. **Μπροστά από (1)**
(5, 6, 7)

Το παιδί είναι μπροστά από το σπίτι

5 ----- 5

3. **Μέσα σε**
(2, 5, 8)

Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι

8 ----- 8

4. **Επάνω από**
(10, 11, 18)

Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο

18 ----- 18

5. **Πίσω από (1)**
(5, 6, 16)

Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι

6 ----- 6

6. **Μακριά από**
(2, 3, 15)

Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι

3 ----- 3

7. **Επάνω σε**
(12, 13, 14)

Το πουλί είναι πάνω στο παιδί

12 ----- 12

8. **Έξω από**
(5, 8, 17)

Το παιδί είναι έξω από το σπίτι

5 ----- 5

9. **Κάτω από**
(9, 10, 18)

Το αεροπλάνο είναι κάτω από το σύννεφο

10 10

10. **Ανάμεσα σε**
(19, 20, 21)

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα

19 19

11. **Μπροστά από (2)**
(28, 29, 30)

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο

29 29

12. **Μέσα από**
(22, 23, 24)

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν

22 22

13. **Δίπλα σε**
(25, 26, 27)

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι

25 25

14. **Πίσω από (2)**
(31, 32, 33)

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι

33 33

Αν απαντηθούν λάθος οι 4 η/και η 7 κάνουμε και τις παρακάτω δύο:

15. **Επάνω σε**
(36, 37, 38)

Το κάδρο είναι πάνω στο τραπέζι

37 37

16. **Επάνω από**
(36, 37, 38)

Το κάδρο είναι πάνω από το τραπέζι

36 36

ΣΗΜ.: Οι αριθμοί που βρίσκονται δίπλα από τις απαντήσεις του παιδιού, είναι οι σωστές απαντήσεις.

ΤΕΣΤ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ηλικ. 2 χρ. 9 μην. 8 ημ.

Όνομα Η.Ι.

Απαντήσεις Παιδιού

1. **Κοντά**
(2)

Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι

κοντά πιει

2. **Μπροστά (1)**
(5)

Το παιδί είναι μπροστά από/σε το σπίτι

μπροστά α πιει

3. **Μέσα (ή σε)**
(8)

Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι

μέσα πιει

4. **Επάνω από**
(18)

Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο

πάνω

5. **Πίσω από (1)**
(6)

Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι

πίσω α ο πιτάκι

6. **Μακριά από**
(3)

Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι

μακριά α πιτάκι

7. **Επάνω σε**
(12)

Το πουλί είναι πάνω στο παιδί

πάνω α κεφάλι

8. **Έξω από**
(5)

Το παιδί είναι έξω από το σπίτι

έξω α πιτάκι

9. **Κάτω από**
(38)

Το κάδρο είναι κάτω από το τραπέζι

Κάτω α ο καπέλι

10. **Ανάμεσα σε**
(19)

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα

ανάμεσα

11. **Σε (επάνω σε?)**
(36)

Το κάδρο είναι στον τοίχο

Πάνω α ο καπέλι ο τοίχο

12. **Μπροστά από (2)**
(29)

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο

Μπροστά α ο δένδρο

13. **Μέσα από**
(22)

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν

Μέσα α ο μπουφάν

14. **Σε (επάνω σε?)**
(37)

Το κάδρο είναι στο τραπέζι

Πάνω α ο καπέλι

15. **Δίπλα σε**
(25)

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι

Δίπλα α ο Γιαννάκη.

16. **Πίσω από (2)**
(33)

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι

Πίσω α καπέλι

ΤΕΣΤ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ηλικ. 2 χρ., 9 μην., 8 ημ.

Όνομα Μ.Φ.

Απανεήσεις Παιδιού

1. **Κοντά**
(2)

Το παιδί είναι κοντά στο σπίτι

Κοντά στο σπίτι

2. **Μπροστά (1)**
(5)

Το παιδί είναι μπροστά από/σε το σπίτι

Μπροστά το σπίτι

3. **Μέσα (ή σε)**
(8)

Το παιδί είναι μέσα στο σπίτι

Μέσα στο σπίτι σου

4. **Επάνω από**
(18)

Το αεροπλάνο είναι επάνω από το σύννεφο

Πάνω α το σύννεφο

5. **Πίσω από (1)**
(6)

Το παιδί είναι πίσω από το σπίτι

Πίσω α το σπίτι

6. **Μακριά από**
(3)

Το παιδί είναι μακριά από το σπίτι

μακριά στο σπίτι

7. **Επάνω σε**
(12)

Το πουλί είναι πάνω στο παιδί

Πάνω σου Γιάννη το κεφάλι

8. **Έξω από**
(5)

Το παιδί είναι έξω από το σπίτι

Έξω κάθεται

9. **Κάτω από**
(38)

Το κάδρο είναι κάτω από το τραπέζι

κάτω α το καπέλι

10. **Ανάμεσα σε**
(19)

Το παιδί είναι ανάμεσα στα δύο δένδρα

ανάμεσα

11. **Σε (επάνω σε?)**
(36)

Το κάδρο είναι στον τοίχο

στον τοίχο

12. **Μπροστά από (2)**
(29)

Το παιδί είναι μπροστά από το δένδρο

μπροστά από δένδρο

13. **Μέσα από**
(22)

Το κασκόλ είναι μέσα από το μπουφάν

μέσα το μπουφάν του

14. **Σε (επάνω σε?)**
(37)

Το κάδρο είναι στο τραπέζι

πάνω α το καπέλι

15. **Δίπλα σε**
(25)

Το αγόρι είναι δίπλα στο κορίτσι

δίπλα το αγοράκι

16. **Πίσω από (2)**
(33)

Το σκυλί είναι πίσω από τραπέζι

πίσω α το καπέλι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βάρβογλη Λ. (2003, 22 Οκτωβρίου). *Ανατρέφοντας τα δίδυμα*. Ανακτήθηκε 07 Μάρτη 2007, από <http://health.in.gr/news/article.asp?IngArticleID=45087>
2. Chapman, R., & Miller, J. F. (1981). The relation between age and mean length of utterance in morphemes. *Journal of Speech and Hearing Research*, 24, 154-161. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου 2007, από <http://jslhr.asha.org/cgi/reprint/24/2/154>
3. Dodd B., McMahon S., & Stassi K. (1998). The Relationship Between Multiple Birth Children's Early Phonological Skills and Later Literacy. *Language, Speech and Hearing Services in Schools*, 29, 11-23. Ανακτήθηκε 02 Οκτωβρίου 2006, από <http://lshss.asha.org/cgi/reprint/29/1/11>
4. Dunn, L. M., & Dunn, L.M. (1981). *Peabody picture vocabulary test: PPVT-Revised*. Circle Pines, MN: American Guidance Service.
5. Groom C., & Sheena R. (2005). Speech and Language Skills of School Aged Triplets. *ACQuiring knowledge in speech, language and hearing – Speech Pathology Australia*, 7, 22-26.
6. Huntley M., & Reynell J. (1985). *Reynell Developmental Language Scales: RDLS (2nd revision)*. Great Britain: NFER-NELSON.
7. Καρακατσάνη Σ. (2006, 10 Νοεμβρίου). Μια κοινωνία των τριδύμων... *Σημερινή*. Ανακτήθηκε 07 Μάρτη 2007, από http://www.simerini.com.cy/nqcontent.cfm?a_id=276130
8. Κατή Δ. (2000). *Γλώσσα και Επικοινωνία στο Παιδί* (4^η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.
9. Κατσούλης Α. (2006, 21 Οκτωβρίου). Θυσιάζουν έμβρυα για χάρη εμβρύων. *ΕΘΝΟΣ*.

- 10.Μπαμπινιώτης Γ. (2002). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* (2^η έκδοση). Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε..
11. MacWhinney, B. (2000). *The CHILDES Project: Tools for Analysing Talk* (3rd ed.). NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
12. McAfee J. G., & Shipley K. G. (1998). *Assessment in Speech-Language Pathology: A Resource Manual* (2nd ed.). Canada: Singular Publishing Group.
13. Νασόπουλος Δ., Ρούτση Κ., & Χαραλαμπίκης Μ. (2002, 30 Οκτωβρίου). Εξωσωματική Γονιμοποίηση. *Τα Νέα*. Ανακτήθηκε 07 Μάρτη 2007, από http://ta-nea.dolnet.gr/print_article.php?e=A&f=17477&m=P24&aa=2
14. Ξυπολιάς Δ. & Χριστόπουλος Γ. (2004). *Πτυχιακή εργασία με θέμα: «Η Κατάκτηση των Τοπικών Προθέσεων στην Ελληνική»*. ΑΤΕΙ Πάτρας: Τμήμα Λογοθεραπείας.
15. Ομάδα Έρευνας Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών (1995). *«Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης»*. Αθήνα: Τερεζάκη & ΣΙΑ Ο.Ε..
16. Πήτα Ρ. (1998). *Ψυχολογία της Γλώσσας* (Ζ' έκδοση). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
17. Τσουλέα Ρ. (2004, 23 Ιουνίου). Επικίνδυνες εγκυμοσύνες. *Τα Νέα*. Ανακτήθηκε 07 Μάρτη 2007, από http://ta-nea.dolnet.gr/print_article.php?e=A&f=17971&m=N14&aa=1
18. Watt N., Wetherby A., & Shumway S. (2006). Prelinguistic Predictors of Language Outcome at 3 Years of Age. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, 49, 1224-1237. Ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2007, από <http://jslhr.asha.org/cgi/reprint/49/6/1224>